

Difs.

834(13)

Diff. 834 (13)

<36612559780012

<36612559780012

hliothek

FLORAE LIPSIENSIS
PHARMACEVTICAE SPECIMEN.

DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

QVAM

GRATIOSI MEDICORVM ORDINIS

AVCTORITATE

PRO

SVMMIS IN MEDICINA ET CHIRVURGIA

HONORIBVS

RITE CAPESSENDIS

DIE XXIV. MENS. IANVAR. MDCCCXVII.

PVBlice DEFENDET

AVCTOR

HENRIC. THEOPHIL. LVDOV.

REICHENBACH

LIPSIENSIS

PHILOSOPH. DOCT. ARTT. LIB. MAG. MED. BACC. SOCIETAT.

LINNEAN. LIPS. VNIVERS. HISTOR. NATVRAL. WETTERAV.

ET MINERALOG. IENENSIS SODAL.

LIPSIAE,

IMPRESSIT IOACH. BERNH. HIRSCHFELD.

Medicus notitia plantae destitutus, de

viribus ejusdem nunquam iuste iudicavit.

Linn. Mat. med.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

V I R O

SPLENDIDISSIMO, AMPLISSIMO,
EXPERIENTISSIMO, DOCTISSIMO

IOH. CHRIST. AVG. CLARVS

PHILOSOPH. MEDIC. ET CHIRVRG. DOCT. EQVIT. ORD. DE
WLADIMIR. PROF. CLINICES P. O. INTSITVTI CLINICI REGII
MEDICO PRIMARIO. PLVR. SOCIET. LITTER. SOCIO.

ET

V I R O

EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO
DOCTISSIMO

CAROLO FRIDERICO GVSTAVO
KLVG

MEDICINAE AC CHIRVRGIAE DOCTORI MEDICO APVD LIPSIENSES
CELEBERRIMO

F A V T O R I B V S

A T Q U E

P A T R O N I S

SUMMAE ANIMI PIETATIS

SPECIMEN

HOC ESSE VOLUIT

AUCTOR.

Quamquam intimam atque exactam rerum, quae nobis tractandae sunt cognitionem non modo utilem esse sed necessario requiri inter omnes constet: tamen eorum, qui principiis doctrinarum, quibus se totos dicare decreverunt non tanta omnino incumberent diligentia et assiduitate, quanta ad rectam praeparationem opus est haud exiguum videmus numerum, imo et tales cognovimus qui plane inutilia ea et minima necessaria rati, alia et minus molesta via scopum attingere conarentur. At fallax est illa et periculosa, in re medica maximi momenti; quid enim, ut exemplo utar, ubi laminas imponendi, fasciasque adligandi cuidam ossium musculorumque formae situsque inscio sit cupido? quid ubi ad formulas praescribendas animum quis accingeret medicamentorum eorumque virium recta cognitione expers? —

Ut plantarum, medicinalium certe, notitia iis, qui arti medicae vel universae vel pharmaciae solummodo studeant iucundior et faciliior reddatur, hoc tentamine, quantum in me est, iuvare enixus sum. De plantis medicis scripturus, minime immemor eram laboriosi conatus, minime antecessorum celebritate, finibus itaque arctioribus circumscripsi periculum et eas nonnisi plantas describere suscepi, de quibus agro nostro indigenis ipse compertum habeo. Decem sunt et quod excurrit anni quod plantis indagandis, examinandis, exsiccandis, describendis pingendis-que operam darem, et omne quod postea medicae artis et theoreticae et practicae cultura reliquit otium semper rei herbariae inprimis et zoologiae dedicarem. Antea *αυτοδίδακτος*, difficultates omnino intelligens cum doctrina tam gravi coniunctas, tamen ab eius studio non abhorruui, et postea dulcissimorum, quos ex fautoris mei atque praeceptoris praeclarissimi Exp. SCHWAEGRICHENII institutionibus deportavi, fructuum nunquam immemor ero. Agrum nostrum sedulo percursitans Florae Lipsiensis non minus, quam Faunae divitias

cognoscendi largissimam reperi occasionem, nec horum unquam nollem recordari iucundissimorum, vitae annorum. Quae quum tractarem, permultos etiam academiae cives, nec non pharmacopaeos, ad idem studium animum appellentes, eorumque variam de rebus botanicis sententiam cognovi. Vidi enim per plures, quibus mox molesta videbatur atque omnino inutilis universa botanica scientia, qui nonnisi aliorum impulsu excursionum participes, harum finis plane immemores, res alienas tractantes plantarum quaerendarum vix rationem haberent; vidi multos, eosque melius de botanice sentientes, qui botanices pharmaceuticae ad medicinam faciendam pernam utilitatem bene intelligentes hanc tamen ita coërcerent, ut plantam qualiscunque sit, quae hodie non in formulis medicis praescribatur, abiicerent; at vidi etiam, quamvis paucos, qui nec calore, nec frigore, nec farsæ nec siti deterriti, strenue in fine suo perseverantes nonnisi plantis investigandis operam darent.

His modo commemoratis non scribo; hi verae botanices cultores non mea egent insti-

tutione, his enim infinita patet celeberrimorum scriptorum series adeunda, his quoque non opus est ad indagandas explorandasque plantas impulsu. Sed alter est botanices cultorum ordo, eorum quidem, qui necessitatem botanices ad medicinam addiscendam concedant, sed universae botanices non habeant rationem; his operam impendi. Paradoxon videtur, ubi contendat quis plantarum medicinalium solummodo cognitionem quemdam sibi comparare posse, quum tamen et reliquarum, ne confusio existat, notitia necessaria sit, at omnis huius rei cardo versatur in principiis i. e. in terminologia botanices, et eum, qui terminologia satis eruditus est, nil refert, num planta oblata sit medicinalis nec ne. Ita et illis, qui medicinae studiosum magis occupatum esse contendunt, quam ut plantarum tam multarum notitiam sibi conciliandi otium ei supersit, oppugnatur, quum terminologiam addiscendi tempus unicuique concedat. Ne vero exploratione officinalium plantarum tam multum temporis teratur, has exhibui, hisque solis hoc tentamen dicavi. Defendat me summus ille amor, quo in uni-

versae historiae naturalis studium iam ex prima pueritia flagro, defendat me voluntas botanicen arctius apud commilitones meos cum arte medica iungendi, qui nunc post entomologicum nuper editum specimen et botanicum in lucem proferre audeam.

Plantas antea omnes in agro nostro occurrentes, vel nunc vel olim officinales adumbrare in animo erat, quum vero nimis voluminosum hoc factum esset opus, eo coërcui propositum meum, ut nonnisi illis, quibus hodie in officinis utimur, brevem adderem descriptionem illas vero quae nobis videntur obsoletae, nonnisi diagnosi certa atque perspicua exhiberem.

Systema secutus sum sexuale Linneanum et quidem emendatum, quum hoc notissimum, aptissimum quoque ad plantas medicinales indicandas mihi videatur, et ipse in libello tam parvo minime aliud systema sequi debere persuasum mihi habeam. Defectus classium Polyadelphiae et Polygamiae, quum difficilius a tirone eruantur PERSONIO auctore ab omnibus fere probatus etiam mihi arrisit.

Genericos characteres a celeberrimi aevi nostri scriptoribus a WILLDENOWIO, PERSONIO, SPRENGELIO mutuatus sum. Specificas definitiones complures comparavi, singulas examinavi, unam elegi; singulo interdum alius caractere addito. Auctores citavi nonnisi paucos, quum citatorum copia fini quem ego concepi minime responderet; eadem est synonymorum ratio, LINNEANUM nomen, ubi planta non ignota fuerit LINNEO, nunquam desideratur.

Icones eas quas ipse vidi BLACKWELLIANAS, SCHKUHRII et optimas HAYNII religiose indicavi.

Descriptiones partium, quas multis adieci, cum natura congruas quisque deprehendet, quum vel in loco natali saepius, secundum viva specimina vel in herbario secundum exacte siccata atque praeparata eas confecerim.

Locum natalem indicavi nullum quem non ipse compertum habeam, itaque permagnum videtur discrimen inter locos a me

indicatos et a BAUMGARTENIO laudatos, quem
iam Exp. SCHWAEGRICHEN hac in re saepis-
sime peccasse demonstrat. Plantae cultae e
Flora omnino eiiciendae sunt, itaque harum
nunquam nec definitiones nec descriptiones pro-
posui, sed obiter tantummodo earum feci men-
tionem. Plantas a me lectas, a BAUMGARTENIO
vero non indicatas, nonnisi paucas officinales,
quum non Floram scribam Lipsiensem, sed eius
medicas tantum plantas recensere propositum
habeam, commemoravi. Inter illas tamen
Fritillariam Meleagridem me re vera sponte
in prato magno silvae Rosenthal quo itur
a nosocomio Jacobi vidisse memorabile vi-
detur. Nonnullos a BAUMGARTENIO lauda-
tos locos plantas, quas ibi inveniri affirmat,
non praebere, sed frustra ibi quaeri patet,
attamen non contenderem eum semper errasse,
quum ipse plantas nonnullas in locis bene
notatis non denuo legerim, inter quas rarum
illud nominare sufficiat Trifolium striatum
SCHREB. quod Exp. SCHWAEGRICHEN in colle
St. Theclae, ego vero anno c1810ccccxii copio-
se in collibus prope Zschocher et eodem anno
prope Pfaffendorf antequam nosocomium ibi ex-

strueretur, nunquam vero postea inveni.

Tempus floescentiae certum indicavi.

In viribus plantarum a me descriptarum recensendis pariter atque in earum usu laudando optimorum secutus sum scriptorum opera, etiam vires imaginatas quas veteres nonnullis adscripserunt sicut praeparata obsoleta plerumque enarrare non dubitavi.

MONANDRIA.

MONOGYNIA.

SALICORNIA. *Calyx* nullus. *Corolla* nulla.

Squamae amenti ternae partes fructificantes includunt. *Stylus* bipartitus. *Semen* unum.

S. herbacea, geniculis compressis emarginatis, internodiis obconicis, amentis pedunculatis.

SPRENG. Fl. Hal. p. 2. — LINN. spec. pl. ed.

WILLD. I. 1. p. 23. BAUMG. Fl. Lips. p. 1. —

Icon. BLACKW. tab. 598. SCHKUH. bot. Hand. tab. 1. PALL. haloph. tab. I. fig. 1.

Radix annua, fibrosa; caulis herbaceus, ramosus palmaris — pedalis, aphyllus, articulatus: articulis apice compressis, emarginato-bifidis; rami oppositi, patuli; amenta pedunculata, opposita vel terminalia; ante florescentiam vix ramis crassiora, squamis imbricatis, florentia et post florescentiam ramis crassiora, clavata, carnosae. Color radicis et caulis lutescens, rubicundus, ramorum amentorumque obscuro viridis, partium fructificationis flavescens.

Var. α) caule simplicissimo vel ramis simpliciusculis, virgatis. *Salic. virginica* SCHOLL. suppl. Fl. barb. n. 10. 16. LEYSS. Fl. Hal. p. 1. HOFFM. Fl. germ. ed. 1791. p. 1.

β) *acetaria*, annua strictim erecta subramosa rubra, amentis cylindricis oppositis terminalibus. SPRENG. PALL. haloph. Tab. I. fig. 2. II. Fig. 1.

γ) *prostrata* caule ramosissimo divaricato trifariam prostrato, articulis apice subsinuatis, amentis crebris oppositis terminalibus. SPRENG. PALL. haloph. Tab III.

Locus. Ad salinas prope Ketschau et Teuditz. Var. β . et γ . extra fines floras nostrae in Mansfeldia legi ad lacum salsum. *Floret* Aug. Septbr.

Pars offic. Herba Salicorniae. Praeparata. Soda. Qualitas inodora, sapore salso acri var β . acidulo. *Vis.* stimulans, antiscorbutica, resolvens, diuretica. *Usus.* Olim in scorbuto et hydrope, etiam in scabie, abscessibus, scelotyrbe et hypersarcosi adhibitam esse testantur. Ceterum ad sodam praeparandam nobis planta aptissima; ex Anglorum more cum aceto, oleo et pipere condita acetariae loco comedi potest.

DIANDRIA.

MONOGYNIA.

VERONICA. *Corolla* limbo quadripartito: lacinia infima augustiore. *Capsula* bilocularis, obcordata.

V. officinalis, spicis lateralibus pedunculatis, foliis oppositis obovato subrotundis pilosis annuis caule procumbente hirtis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 59. n. 17. BAUMG. Fl. Lips. p. 7. n. 14. Icon. BLACKW. Herb. t. 145. SCHKUHR bot. Handb. t. 3. HAYNE. IV. 3.

Radix parennis, fibrosa; caulis procumbens, adscendens, teres, hirtus; folia opposita, brevipedunculata, obovata, serrata; racemi pedunculati, erecti, axillares; corollae subcoeruleae, rubro striatae.

Loc. nac. In silvaticis umbrosis v. c. inter Lindenau et Leutsch, prope Lindenthal, bei dem heitern Blick, im Wilwisch, am Bieniz, in silva academica. Fl. Jun. — Septb.

Pars offic. *Herba Veronicae*, collecta mense Maio et Junio caute siccatur ne mucore depravetur. *Qualit.* Inodora, sapore subamara, adstringens. *Vis.* adstringens, vulneraria, tonica. *Usus.* Planta iam antiquissimis temporibus nimis laudata, ita ut eius nomen e verbis: vera unica, compositum sit. Saepissime in variis pectoris morbis, in tussi, asthmate, phtisi pulmonali adhibebatur. Etiam in mictu cruento, in calculis renalibus et in scabie mul-

ta efficisse perhibent. Secundum Linneum ea in cachexia quoque utebantur. Decoctum, cum vitriolo inspissatum atramentum exhibere testatur Baumgarten. Pecoribus salutaris dicitur. *Præparata* vix prostant in officinis nostris. Olim *pulvis, conserva, extractum, essentia et aqua destillata.*

V. *Beccabunga*, racemis lateralibus, foliis ovatis planis, caule repente. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 64. n. 30. BAUMG. Fl. Lips. p. 7. n. 16. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 48. Fig. 1. HAYNE. IV. 2.

Radix perennis, repens, fibrosa; caulis repens, radicans, adscendens, teres, articulatus, glaber; folia opposita, brevipetiolata, ovalia, crenata, obtusa, plana, subcarnosa, viridissima; racemi laterales longe pedunculati, axillares; corollae coeruleae aut caesiae.

Distinguenda a specie affini: V. *Anagallide*, racemis lateralibus, foliis lanceolatis serratis, caule erecto. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 65. n. 31. BAUMG. Fl. Lips. 8. n. 17. *Icon.* BLACKW. t. 48. Fig. 2, HAYNE IV. I.

Lac. natal. Ad scaturigines et fossas fere ubique, praeprimis *am Gesundbrunnen, Thonberg*, prope *Stötteritz*, inter prata ad viam qua itur pagum *Schönfeld*, prope *Lindenau* et *Leutsch*, etc. Floret Maio — Septb.

Pars offic. *Herba Beccabungae* recens colligitur vere, *Qualit.* Inodora, sapore sub amaro, subacri. *Vis.* Inter, resolventia, diure-

tica, discutientia relata est. *Usus.* A veteribus in ictero, hydrope, scabie et scorbuto valde laudata, etiam hodie haud raro succo expresso cum aliarum plantarum commixto ad. s. d. curas vernaes utimur. Optima forma est ubi acetariae loco comeditur.

V. *Teucrium*, racemis lateralibus longissimis, foliis ovatis rugosis dentatis obtusiusculis, caulibus procumbentibus. LINN. sp. pl. ed WILLD. I. p. 66. n. 33. BAUMG. Fl. Lips. p. 8. n. 19. *Icon. Iacq.* austr. t. 60.

Radix perennis, repens; Caulis adscendens, strictus, teres, villosus; racemi laterales longissimi, recti, oppositi, axillares; folia ovata nonnunquam ovato- et cordato-lanceolata, opposita, sessilia, serrata, obtusa, rugosa, subamplexicaulia, utrinque subvillosa; calyces plerumque quinquefidi, inaequales: lacinia infima minima, cum bracteis et pedicellis subvillosi: villis sub lente contortis; corollae laete coeruleae. Species similes sunt Veronica prostrata, latifolia, et vulgatissima Chamaedrys com montana.

Loc. natal. Ad margines agrorum, imprimis in collibus, v. c. am Bieniz. Jun. Jul.

Pars offic. *Herba Veronicae Teucrii foliae* colligitur apud nos rarius tempore floescentiae. *Qualit.* Inodora, sapore gaudet subamaro, adstringente. *Vis* adstringens, aperiens. *Usus.* Nonnisi ad species pectorales interdum collecta, etiam in cachexia olim praescripta.

Rosmarinus officinalis planta suaveolens, aromatica apud nos colitur in hortis.

SALVIA. Corolla ringens. Filamenta transverse pedicello affixa.

S. pratensis, foliis cordato-oblongis: summis amplexicaulibus, verticillis subnudis corollis galea glutinosis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 135 n. 24. BAUMG. Tl. Lips. pag. 12. n. 33. Icon. BLACKW. Herb. tab. 258.

Radix perennis, fusiformis; caulis erectus, obtuse tetragonus, pilosus, 1 — 2 pedalis; folia opposita, petiolata, cordato-oblonga, duplicato-crenata, rugosa, supra glabra, subtus hirsuta; superiora amplexicaulia, sessilia; flores verticillati, verticilli subnudi, 6. flori; bracteae binae, cordatae, acuminatae, decolorae, calyce breviores; corollae subviolaceae.

Loc. natal. in locis calcareis, versus Thuringiam, iam inde ex Altranstaedt et am Bieneniz. *Pars offic.* Folia et Semina Hormini olim colligebantur, nunc vero obsoleta. *Qualit.* graveolens, vix foetens; sopore adstringente, amaro. Continet oleum aethereum et partes gummosas. *Vis* adstringens. *Usus.* Vix hac panta in arte medendi utimur todie, tamen notatu digna quum commisceatur cum Humulo Lupulo ut cerevisia vim temulantem assumat.

S. officinalis planta omnino salutaris, non indigena, apud nos colitur in hortis; sponte crescit in Europa australi.

TRIANDRIA.

MONOGYNIA.

VALERIANA, *Calyx* nullus, aut margo minimus. *Corolla* monopetala, subinfundibuliformis, quinquefida, basi hinc gibba, supera. *Semen* unum.

V. officinalis, floribus triandris, foliis omnibus pinnatis, foliolis dentatis lanceolatis, caule sulcato. — LINN. sp. pl. ed WILLD. I. p. 177. n. 6. BAUMG. Fl. Lips. pag. 29. n. 74. *Icon* BLACKW. tab. t. 271. SCHK. bot. Handb. t. 5. HAYNE III. 32.

Radix fibrosa perennis; caulis erectus, teres, sulcatus, glaber, fistulosus, 2 — 4 pedalis; rami axillares; folia opposita, impari pinnata, caulina sessilia, radicalia longepetiolata; foliola lanceolata, dentata; terminale maius trilobum; flores triandri, cymosi; corollae albae vel incarnatae suaveolentes.

Distinguenda a *V. dioica*, florib. dioicis, fol. pinnatifidis subtus venosis, inferioribus ovatis integerimis. PERS. synops I. p. 37. n. 6. WILLD. LINN. sp. pl. I. p. 176. n. 4. *Icon* BLACKW. t. 484. HAYNE III. 31.

Lac. natal. In locis palustribus, v. c. in pratis prope Connewitz, in alneto nec non ad fossas inter prata prope Schönfeld, Lindenau, Leutsch, Schleussig, Raschwitz etc. *Variet.* angustifolia in pratis am Bienitz. *Floret* Jun. Jul.

Pars offic. Radix Valerianæ silvestris s. minoris. Colliguntur radices verno tempore in locis elatioribus montanis, v. c. in Thuringia, planta in locis palustribus nata nimis luxurians usui medico inservire nequit itaque Lipsiae non colligenda.

Qualit. Radix graveolens, odore camphorato, penetrante, sapore amaro, acerrimo. Multum inest olei aetherei praeterea partes resinoso-gummosae. *Vis* magna est incitans, antispasmodica, uervina, diaphoretica, diuretica. *Usus.* Medicamentum celeberrimum adhibetur quotidie in morbis nervosis, acutis pariter atque chronicis, in vitiis digestionis, in rhuematismis. morbis verminosis. *Praeparata.* Pulvis radices Valerianae, oleum aethereum, aqua destillata, tinctura simplex, ammoniata s. volatilis et Lentini, Extractum aquorum.

GLADIOLVS. *Corolla* tubulosa, varia, erectiuscula; *lacinae* ovato-lanceolatae, undulatae. *Genitalia* adscendentia, pistillum pone stamina versus laciniam superiorem.

G. communis, cor. subringente, spathis tubo longioribus, floribus, secundis, foliis ensiformibus nervosis. WILLD. LINN. sp. pl, ed. WILLD. I. p. 213. n. 20. BAUMG. Fl. Lips. p. 31. n. 78. *Icon.* SCHK. bot. Handb. t. 6.

Radix perennis, bulbosa, subglobosa, reticulato-tunicata; caulis simplicissimus erectus, teres, glaber, 1—2 pedalis; folia ensiformia,

alterna, elongata, glabra, striata, subviridia; flores racemosi 3 — 6, secundi, subremoti; corollae subringentes puniceae; spathae tubo longiores.

Loc. natal. Legitur passim nec quotannis in pratis humidiusculis ad pagum Kleindölzig am Bieniz

Pars offic. *Radix Victorialis rotunda e.* *Qualit.* Ex amylo constat, inodora, insipida. *Usus* medicinalis obsoletus est, nonnisi superstitioni inserviens interdum in officinis quaeritur.

IRIS. *Corolla* sexpetala: laciniis alternis reflexis. *Stylus* nullus. *Stigmata* petaliformia. *Stamina* incumbentia.

I. *Pseud-Acorus*, imberbis, foliis ensiformibus, petalis alternis stigmatibus minoribus. THUNBERG. diss. n. 18. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 232. n. 24. BAUMG. Fl. Lips. p. 32. n. 80. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 261. SCHK. bot. Handb. tab. 5.

Radix perennis, articulata, fibrosa; scapus crectus, inflexus, glaber, ramosus; folia ensiformia, striata, glabra 3 — 4 pedalia, basi vaginantia; lacinae corollae alternatim reflexae stigmatibus minores, imberbes; germen trigonum, angulis sulcatis; corollae flavae inodorae,

Loc. natal. Crescit in omnibus fere stagnis et fossis v. c. prope Schönfeld, im Rosenthal, in partis den Gerberwiesen etc. *Floret* Maio Junio.

Pars offic. Radix Pseud-Acori, Acori palustris, Adulterini, Ireos palustris, Gladioli lutei. Colligitur vere ante scapi foliorumque explicationem, deinde siccata servatur. *Qualit.* Graveolens, foetens; sapore acri, adstringente. *Vis* adstringens. *Usus.* Olim saepius etiam medici hac radice in hydropse, dysenteria, epistaxi et mictu cruento usi sunt, externe etiam ad gargarismata adstringentia paranda, nec non ad tincturas antidontalgicas et antiscorbuticas adhibuerunt. Etiam succus recens expressus odontalgiam lenire fertur.

D I G Y N I A.

MILIVM. *Calyx* bivalvis, uniflorus, ventricosus, *Corolla* bivalvis brevissima. *Stigmata* penicillata. *Semina* villosa.

M. effusum florib. verticillato-paniculatis dispersis muticis. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 360. n. 7. BAUMG. Fl. Lips. p. 41. n. 106. *Icon.* SCHK. bot. Handb. tab. 11.

FESTUCA, *Calyx* bivalvis, multiflorus. *Spicula* oblonga, teretiuscula aut divergens, mutica aut arista terminali instructa.

F. fluitans, culmo adscendente, panicula ramosa, ramis patentibus, spiculis subsessilibus adpressis teretibus muticis. SCHREB. gram. 37. tab. 3. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 426. n. 20.

BAUMG. Fl. Lips p. 56. n. 153. Icon. SCHREB. cit. SCHK. bot. Handb. tab. 15.

E graminum gente *Phalaris canariensis* L. et *Panicum miliaceum* L. Lipsiae passim coluntur, *Milium effusum* L. in silvaticis umbrosis Maio, Junio, *Festuca fluitans* L. eodem tempore et serius florens in fossis et stagnis fere ubique sponte crescunt; singulorum semina nutrimenta saluberrima praebent, tamen praeter *Panicum miliaceum* reliquis non utimur.

Avena sativa L. W. sp. pl. pag. 446. n. 13. *A. orientalis* no. 12. cultae occurrunt immixta passim *A. strigosa* n. 11. earumque semina excorticata ad potum coctione parandum et cataplasmata quam saepissime adhibentur.

TRITICVM. *Calyx* bivalvis, solitarius, multiflorus. *Flos* obtusiusculus, glumis muticis aut interrupte aristatis. *Spiculae* breviusculae e latere plano rachi approximatae.

T. repens, calycib. subulatis multinerviis quinquefloris, flosculis acuminatis, foliis planis radice repente nodosa. SMITH. LINN. spec. pl. ed. WILLD. I. p. 481. n. 13. BAUMG. Fl. Lips. p. 67. n. 191. Icon. BLACKW. Herb. tab. 537. (Gramen caninum) SCHREB. gram. tab. 26. SCHKUHR bot. Handb. tab. 20.

Radix perennis, repens, longissima, filiformis, glabra, geniculata, geniculis fibrosis, albidis; culmus erectus, teres, glaber, radicans, 2—3 pedalis; folia plana, latiuscula, scabra; vaginae foliaceae striatae glabrae; calyces 4 —

multiflori, subulati lacuminati, spiculae compressae, muticae aristatae.

Loc. natal. Crescit ubique in hortis, agris, ad agrorum versuras, pratorumque margines, hortulanis agricolisque taedium, florens Jun. — Aug.

Pars offic. *Radix graminis*, s. *graminis canini* s. *minoris*. Effodere solent radices verno vel autumnali tempore, fibrillis mundatas siccare. Notis supra indicatis satis differt ab Elymi canini et Lolii perennis radicibus quae interdum his immiceri dicuntur.

Qualit. Inodora, sapore subdulci. Continet mucilaginis multum et sacchari. Coctione in aqua optime extrahitur. *Vires* Nutriens, resolvens, demulcens. *Usus.* Ad vires reproductivas suffulciendas, saburras primarum viarum resolvendas educendasque et hodie saepe ordinamus. *Praeparata.* *Extractum* s. *Mellago Graminis*.

Triticum aestivum L. W. sp. pl. I. p. 476. n. 1. *hybernum* L. n. 2. *Secale cereale* L. WILLD. sp. pl. I. p. 471. n. 1. *Hordeum vulgare* L. W. p. 472. 1. *hexastichon* L. n. 2. *distichon* L. n. 3. inter gramina ubique in agro Lipsiensi culta sunt referenda. Farinam semina praebent vario modo usui quoque medico inservientem.

LOLIVM *Calyx* monophyllus, fixus, multiflorus. *Spica* simplex.

L. temulentum spica aristata, spiculis compressis

multifloris, LINN. sp. pl. ed. WIELD, p. 462.
n. 3. BAUMG. Fl. Lips. p. 66. n. 187. *Icon*,
SCHREB. tab. 36. SCHK. bot. Hdb. t. 15.

Radix annua, fibrosa; spica aristata; spiculae compressae, multiflorae; semina oblonga, latere altero convexa, altero plana sulcata.

Loc. natal. In agris imprimis humidiusculis inter segetes, apud nos frequentissime inter Hordeum et Avenam. *Flor.* Jun. Jul.

Pars officinalis nulla, at planta veuenata. *Qualit.* Semen sapore dulci, hominibus animalibusque nocivum. Eius assimilationem sequitur temulentia, vertigo, anxietas, cephalalgia, sopor, vomitus, obscuratio oculorum adeo coecitas, tremor artuum, sudores, spasmi, paralyses, furor imo apoplexia. In homines adultos graciles magis vim nocivam exserit quam in infantes aut obesos. Morbi epidemici ex huius seminis in farinam immistione orti esse dicuntur. Malto ad cerevisiam parandam immixtum semen hanc temulentam reddit atque infestam. Antidota optima sunt ab initio emetica, imprimis usus nimius lactis quo praeterea involvitur venenum eiusque vis in viscera nociva imminuitur.

TETRANDRIA.

MONOGYNIA.

SCABIOSA. *Calyx* communis, polyphyllus: proprius duplex superus. *Receptaculum* paleaceum aut nudum.

S. succisa, corollulis quadrifidis aequalibus, caule simplici, ramis approximatis, foliis lanceolato-ovatis: caulinis subdentatis, floribus subglobosis. — LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 548. n. 9. BAUMG. Fl. Lips. p. 81. n. 232. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 142.

Caulis erectus, simplex, teres, striatus, hirsutus, summitate trifidus, bipedalis et ultra; rami approximati; folia radicalia ovato-lanceolata, integra, indivisa; caulina inferiora opposita, lanceolata, superiora linearia; corollae quadrifidae aequales, coeruleae.

Variat foliis hirsutis, glabris, incisis, flore prolifero; corollis carneis albisque.

Loc. natal. In pascuis pratisque silvaticis v. c. im Rosenthal, prope Leutsch et Lindenau, am Gesundbrunnen etc. Varietates foliis hirsutis prope Gundorf et am Bieniz, et altera floribus carneis albidisque passim occurrunt. *Floret* Aug. Septb.

Pars offic. *Radix* et *Herba Succisae* s. *Morsus diaboli*. Quotannis pars radicis crassior emarcescit, unde videtur praemorsa, Mense Aprili extrahere solebant. *Qualit.* Vix odora,

sapore dulcamaro adstringente. *Vis.* Olim radix pariter atque folia resolventia, diaphoretica et mundificantia dicebantur. *Usus* in medicina humana obsoletus, a zoiastris adhuc praescribitur.

S. arvensis, corollulis quadrifidis radiantibus, foliis pinnatifidis incisis, caule hispido. OED. — WILLD. LINN. sp. pl. I. p. 550. n. 15. BAUMG. Fl. Lips. p. 82. n. 233. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 185. SCHK. bot. Hdb. t. 22.

Lipsiae planta vulgaris ad agrorum versuras. Pracedente vix magis laudanda; *Radix*, *Herba* et *Flores scabiosae* hodie obsoleta eodem modo quo *Conserva*, *Aqua*, *Extractum* et *Syrupus* eiusdem.

ASPERULA. *Corolla* monopetala, infundibuliformis. *Semina* duo globosa.

A. odorata, foliis octonis lanceolatis, florum fasciculis pedunculatis, fructu hispido. SMITH. — LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 576. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 91. n. 259. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 60. Fig. 1. 2. SCHK. bot. Hdb. tab. 23.

Loc. natal. In ericeto Dubenensi ad viam gregariam Vitebergensem crescit copiose.

Inter plantas medicinales obsoletas referenda sicut sequentes. *Offic. Matrisylvae Herba.*

GALIUM. *Corolla* monopetala, plana. *Semina* duo subrotunda.

G. verum foliis octonis linearibus sulcatis, floribus paniculatis, ramis floriferis brevibus. PERS. —

LINN. spec. pl. ed. WILLD. I. p. 590. n. 22.

Icon. BLACKW. Herb. tab. 435. SCHK. bot. Handb. tab. 23.

In omnibus fere Lipsiae limitibus versu-
risque agrorum. *Offic. Galii lutei Herba*
et Flores.

G. Mollugo, nitidum, foliis octonis ovato-linea-
ribus subserratis reflexis mucronatis, caule flac-
cido, ramis patentibus. OED. — LINN. sp. pl.
ed. WILLD. I. p. 590. n. 23. BAUMG. Fl. Lips. p. 89. n. 252. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 163.

Crescit in pratis, dumetis, ad vias, passim.

Offic. Herba et Flores Galii albi.

PLANTAGO. *Calyx* quadrifidus. *Corolla* qua-
drifida: limbo reflexo. *Stamina* longissima.
Capsula bilocularis, circumscissa.

P. maior, foliis ovatis glabris, scapo tereti, spica
flosculis imbricatis. LINN. sp. pl. ed. WILLD.
I. p. 641. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 84. n. 63.
Icon. BLACKW. Herb. tab. 35. a. SCHK. bot.
Handb. tab. 23.

Pars offic. Plantaginis latifoliae
Radix, Herba et Semina.

P. media, foliis ovato-lanceolatis pubescentibus,
spica cylindrica, scapo tereti. LINN. sp. pl. ed.
WILLD. I. p. 642. n. 5. BAUMG. Fl. Lips. p.
85. u. 242.

P. lanceolata, foliis lanceolatis, spica subovata
nuda, scapo angulato. LINN. sp. pl. ed. WILLD.
I. p. 643. n. 3. BAUMG. Fl. Lips. p. 85. n. 243.

Plantae Lipsiae vulgares; prima et tertia
in locis graminosis, pratensibus, secunda, ad

vias in pascuis locisque aridis copiose crescunt, a majoribus nostris nimium laudatae, nobis vero obsoletae, quamquam usui externo ad discutientes tumores haud inepte inserviunt.

SANGUISORBA, *Calyx* diphyllus inferus. *Corolla* snpera *Germen* inter calycem corollamque.

S. officinalis spicis ovatis, staminibus corollam subaequantibus. PERS. Synops. I. 141. 1.

LINN sp. pl. ed WILLD. I. p. 653. n. 1. *Icon.*

SCHK. bot. Hdb. t. 24.

Planta vulgaris pratensis, floret Jul. —

Septbr. *Radix* et *Herba Sanguisorbae s. pimpinellae italicae* medicamenta adstringentia obsoleta.

ALCHEMILLA. *Calyx* octofidus. *Corolla* nulla.

Semen unum, calyce vestitum

A. vulgaris foliis reniformibus novemlobis acute dentatis utrinque subnudis, corymbis terminalibus. LINN. sp. pl. ed. WINLD. I. p. 698. n.

2. α . β . BAUMG. Fl. Lips. p. 95. n. 268. *Icon.*

BLACKW. Hb. tab. 72. SCHK. bot Handb. t. 26.

Planta perennis Lipsiae haud rara in graminosis silvaticis in locis pinguioribus prope Leutsch et im Rosenthal, in der Leimengrube. Olim *Herba* et *Radix Alchemillae* remedium tonicum, adstringens, vulnerarium, a superstitiosis hominibus praeterea vario modo commendatum.

CORNUS. *Involucrum*, tetraphyllum saepius. *Petalata* supera quatuor. *Drupa* nuce biloculari.

C. mascula, arborea, umbellis involucrum aequantibus. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 661. n. 4. BAUMG. Fl. Lips. p. 94. n. 265. *Icon.* BLACKW. Hrb. tab. 121. SCHK. bot. Hdb. t. 24.

In sepibus hortorum vulgaris, praeterea in montibus elatioribus versus Thuringiam. *Offic.* *Fructus Corni.* Exoleti.

TRAPA. *Corolla* tetrapetala. *Calyx* quadripartitus. *Nux* spinis quatuor, oppositis cincta, quae calycis folia fuere.

T. natans nucibus quadricornibus, spinis patentibus. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 681. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 93. n. 264. *Icon.* SCHK. bot. Hdb. tab. 25.

Planta aquatica, natat inprimis in piscinis in Gerlachs Garten ante portam St. Petri, in pago Lindenau etc.] *Offic.* olim *nucēs aquaticae* s. *Tribuli aquatici.*

PENTANDRIA.

MONOGYNIA.

LITHOSPERMUM. *Corolla* infundibuliformis, fauce perforata, nuda. *Calyx* quinquepartitus. *Semina* ossea, nitida. (Genitalia inclusa.)

L. officinale, seminib. laevibus, corollis vix calycem superantibus, foliis lanceolatis venosis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 751. n. 1.

BAUMG. Fl. Lips. p. 106. n. 292. *Icon.* BLACKW.

Herb. t. 436.

Raro occurrit in Flora Lipsiensi in locis silvaticis elatioribus v. c. prope Rögliz. Floret Maio, Junio.

L. arvense, seminibus rugosis, corollis vix calycem superantibus. LINN. sp. pl. ed. WILLD.

I. p. 751. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 106. n. 293.

Lipsiae copiosum inter segetes. Floret. Aprili — Jun. et iterum autumnus.

Utriusque plantae usus medicus obsoletus. Alterius s. *Milii solis* seminibus vires lithontripticas alterius illi antipleuriticas esse imaginati sunt, plantae vero tinctoriae.

ANCHUSA. *Corolla* infundibuliformis: fauce clausa fornicibus. *Semina* basi insculpta, superficie utplurimum venosa.

A. officinalis, foliis lanceolatis hispidis, spicis secundis imbricatis calycibus quinquepartitis longitudine tubi corollae. WALLR. ann. bot. p. 27. n. 42. foliis lanceolatis, spicis imbricatis secundis, bracteis ovatis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 756. n. 3. BAUMG. Fl. L. p. 109, n. 301. *Icon.* BLACKW. Hrb. t. 500. SCHK. tab. 29, HAYNE. I. 25.

Planta passim in viis ad loca arida elatiora v. c. in via qua oppidum Wurzen itur frequens [crescit. De eius viribus ipse Linneus haesitans interrogative eam inter remedia cordialia, exhilarantia refert, et *Radice*m, *Herbam* et *Flores Anchusae* s. *Buglossi* in

veterum medicorum libris in melancholia atque hypochondria commendatam invenimus. Mucilaginosum re vera est, at his non eget.

CYNOGLOSSUM. *Corolla* infundibuliformis; fauce clausa fornicibus. *Semina* depressa, latere interiore stylo affixa.

C. officinale, staminibus corolla brevioribus, foliis lato-lanceolatis basi attenuatis tomentosis sessilibus, laciniis calycinis oblongis. AIT. Kew. I. p. 179. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 760, 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 108. n. 299. Icon. BLACKW. Herb. t. 249. SCHK. bot. Hdb. 30. HAYNE I. 26.

Radix perennis, fusiformis, crassa, fibrosa, externe fusca, interne alba; caulis erectus, obesus, angulatus, ramosus 1 — 2 pedalis; folia alternata sessilia, lato-lanceolata, integra, acuta, undulata, pubescentia; radicalia petiolata, ovato-lanceolata; stamina corolla breviora; flores corollis atropurpureis in racemos unilaterales conferti.

Loc. nat. Planta biennis, crescit ad vias, dumeta, in incultis, v. c. prope Rögliz, Wurzen, in via qua Merseburgum itur, bei der Wiudmühle, am Bär. Floret Maio — Julio.

Offic. *Radix Cynoglossi* ejusdemque *Herba* olim celebrabantur, et recentes omnino medicamenta praebent externa emollientia, anodyna, minime contemnenda. Usus internus plantae recentis nocivus est, radicis siccatae obsoletus. *Massa pilularum de Cynogloss*o solum adhuc prostat compositum quod ra-

dicem hanc continet, sed eius sin aliqua in-
est vis ab opio pendet. Vim nocivam negat cel.

HAYNE l. c.

PULMONARIA. *Corolla* infundibuliformis, faucē
pervia. *Calyx* prismatico pentagonus.

P. officinalis, foliis radicalibus ovato cor-
datis scabris. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p.
768. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 105. n. 291.
Icon. BLACKW. Herb. tab t. 376. SCHK. bot.
Hdb. t. 30. HAYNE. II. 44.

Radix perennis, fibrosa; caulis angulatus,
erectus, hirsutus, summitate subramosus, pe-
dalis; folia radicalia longepetiolata, ovato-cor-
data, integra acuminata, in petiolum subdecur-
rentia; caulina sessilia, alterna, ovato-lanceo-
lata, acuminata; omnia hirsuta, supra obscure
viridia, subtus laete virescentia; calyx tubo
corollae aequalis; flores terminales brevipetiolati
fasciculati; corollae ante anthesin roseae post
anthesin coeruleae.

Planta perennis in silvaticis umbrosis ubi-
que floret inter primas mense Aprili et Maio.
Herbam Pulmonariae maculosae nec
non *Radicem* eiusdem in officinis nonnullis
adhuc invenimus asservatas, alioquin medici ea-
rum virtutibus freti in morbis pectoralibus eas
haud raro sumere iusserunt. Praeterea planta
oleracea, nec non ad acetariam aptissima.

SYMPHITUM. *Corollae* limbus tubulato-ventri-
cosus: faucē clausa radiis subulatis.

S. officinale foliis ovato-lanceolatis decurrenti-

bus. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 770. n. 1.
 BAUMG. Fl. Lips. p. 106. n. 294. *Icon.* BLACKW.
 Herb. t. 252.

Var. β . Flore purpureo SCHK. bot. Hdb. t.
 30. HAYNE. III. 37.

Radix fusiformis carnosae, externe nigro-
 fusca, interne alba; Caulis erectus, hirsutus,
 angulatus, alatus, ramosus, 1 — 3 pedalis; fo-
 lia alterna, sessilia, decurrentia, ovato-lanceo-
 lata, integra, hirsuta, supra olivacea, subtus di-
 lutiora; flores in racemis secundis terminalibus
 dispositi.

Habitat in pratis fere ubique in agro nos-
 tro, var. β nonnisi in hortis suburbanis in lo-
 cis incultis, ruderalis rarius occurrit. Ceterum
Radix Consolidae maioris edulis est,
 et ob mucilaginis copiam vulneraria vi re vera
 praedita, olim et in Dysenteria, Haematuria
 et haemoptysi eam adhibuerunt.

Borago officinalis LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p.
 776. n. 1. planta exotica apud nos quasi spon-
 tanea in pluribus hortis occurrit; corollae coe-
 ruleae antea etiam inter *cordiales flores*
 relatae non amplius aestimantur a medicis;
 planta praeterea oleracea et acetariam praebet
 sapidam; fructibus cucumeris sativae haud ab-
 similem

PRIMULA. *Involucrum* umbellulae. *Corollae* tu-
 bus cylindricus: ore patulo; limbo emarginato.
Stigma globosum. *Capsula* uni-locularis: ore
 10-fido.

P. veris, foliis rugoso-dentatis, limbo corollarum concavo, tubi collo oblongo. LINN. WILLD. sp. pl. I. 800. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 113. n. 311. *Icon*. BLACKW. Herb. tab. 226. SCHK. bot. Handb. tab. 33. HAYNE III. 34.

Radix perennis, fibrosa; scapus multiflorus, simplex, erectus, teres, nudus, pubescens; folia ovata, crenata, obtusa, rugosa, in petiolum decurrentia, subtus pubescentia, supra glabra; flores cernui crocei; calyx pubescens, ventricosus, tubo corollae aequalis; limbus corollae concavus, tubus medio subinflatus.

Habitat in pratis et silvis v. c. am Gutthurm, inter Lindenau et Leutsch, am Bieniz etc. Floret Aprili et Maio. Corollae a rusticis interdum colliguntur ad iufusum parandum theiforme. Folia etiam acetarias praebent et pulmenti ad instar coquuntur. *Offic.* olim *Radix, Herba, Flores Primulae veris*. Haud confundenda est cum alia nobisque vulgari speciei, quae est:

P. elatior foliis rugosis dentatis limbo corollae plano, tubi collo hemisphaerico WILLD. sp. pl. I. p. 801. n. 3. *Primula inodora*. HOFFM. Fl. germ. ed. 1800. pag. 93. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. 113. n. 312. *Icon* HAYNE III. 35.

MENYANTHES. Corolla hirsuta. Stigma bifidum. Capsula unilocularis.

M. trifoliata corollis superne dense barbatis foliis ternatis. PERS. Synops. I. 171 n. 5. BAUMG. Fl. Lips. p. 115. n. 316. *Icon*. BLACKW. Herb.

tab. 474. SCHK. bot. Handb. tab. 35. HAYNE III. 14.

Radix perennis elongata, articulata, digitum crassa, externe ferruginea, fibrosa, interne alba spongiosa; caulis articulatus, solidus, decumbens, radicans, 1 — 2 pedalis; folia longe petiolata, ternata; foliola sessilia, ovata, obtusa crenulata, glabra laete viridia; petioli teretes, basi vaginantes; flores racemosi, racemi axillares, erecti, simplices; corollae incarnatae laciniis integris.

Loc. natal. In paludosis turfosis v. c. ad fossas in pratis prope Schönfeld, prope Wurzen etc. Floret Maio et Junio.

Pars offic. *Herba* et antea etiam *Radices* et *Semina Trifolii fibrini* s. *paludosi*. Apud nos nonnisi folia cum petiolis colliguntur mense Aprili et Maio. *Qualit.* Folia inodora, amara ut tota planta multum in se amari extracti continent, praeterea et principii acris paululum et kali vegetabilis. *Vis* resolvens, tonica, incitans, diaphoretica, antihelminthica. *Usus*, Medicamentum saluberri-
mum in reproductionis debilitate, in febribus intermittentibus, Hypochondria, Scorbuto etc. Succus expressus et herba recens vulneraria. Herbae siccatae decoctum, clysmatibus visceralibus addendum.

LYSIMACHIA. Corolla rotata. Capsula globosa, mucronata, decemvalvis.

L. vulgaris, foliis ternis ovatis lanceolatis, race-

mis terminalibus. PERS. Synops. I. p. 172 n. 1.
LINN. W. Sp. pl. I. 816. n. 1. BAUMG. Fl. Lips.
p. 111. n. 307. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 278.

Planta in locis paludosis nec non ad ripas
stagnorum rivulorumque vulgaris v. c. in pra-
tis der Vogelwiese.

L. Nummularia foliis subcordatis, floribus so-
litariis; caule repente. LINN. WILLD. sp. pl.
I. p. 821. n. 14. BAUMG. Fl. Lips. p. 112. n.
310, *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 542. SCHK. bot.
Handb. t. 36.

Crescit ubique in locis humidiusculis silva-
ticis, humi repens. *Offic.* olim *Nummula-
riae Herba.*

Utramque plantam medici veteres magni
aestimarent, altera contra Haemorrhagias, al-
tera externe saepissime utebantur.

ANAGALLIS *Corolla* rotata. *Filamenta* hirsu-
ta, *Capsula* circumscissa.

A. arvensis, caule prostrato, foliis ovatis, la-
ciniis calycinis integerrimis corolla glanduli-
fera brevioribus. HAYNE II. 45. *Anagall. ar-
vensis* β. phoeniceo flore BAUH. WILLD. LINN.
sp. pl. I. p. 822. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 43.
SCHK. bot. Handb. t. 36. HAYNE l. c.

Crescit in agris inter segetes. Floret Jun.
— Aug.

A. coerulea, caule suberecto, foliis oblongo-
ovatis, laciniis calycinis corollam eglandulosam
aequantibus. HAYNE II. 46. *A. coerulea* caule
erectiusculo subalato: petalis dentatis demum

reflexis. SCHREB. specileg. p. 5. n. 893. *A. femina*. VILL. *Anagall. arvensis* α , flore coeruleo WILLD. LINN. sp. pl. I. p. 821. n. 1. *Icon*. BLACKW. Herb. tab. 147. HAYNE l. c.

In pago Burghausen, agrisque am Bieniz et Markranstaedt interdum legitur, vulgatissima versus Thuringiam.

Utriusque plantae vires olim celebratae nostris temporibus non agnoscuntur, itaque inter obsoleta medicamenta referenda. cf. LEMKE de Anagallidis viribus. Rost. 1790. 4.

CONVOLVULUS, *Corolla* campanulata, plicata. *Stigmata* duo, simplicia. *Capsula* bi-trilocularis: loculis dispermis.

C. arvensis, foliis sagittatis utrinque acutis, pedunculis subunifloris. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 844. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 115. n. 317.

Ubique in agris. Floret Jun. Jul.

C. sepium foliis sagittatis postice truncatis, pedunculis tetragonis unifloris, bracteis cordatis maximis. PERS. Synops. I. p. 177. n. 4. BAUMG. Fl. Lips. p. 115. n. 318. *Icon*. BLACKW. Herb. t. 38.

Habitat in sepibus, hortorum dumetis, salicetis copiose. Floret Jun. — Aug.

Etiam nostratium harum specierum ut exoticarum complurium radices drastice purgantes, herba vulneraria dicitur, utraque plantae pars in officinis obsoleta.

PHYTEUMA. *Corolla* primo terete-conica, dein quinque-partita: laciniis linearibus laxis. *Stigma* bi-trifidum. *Capsula* bi-trilocularis infera.

Ph. spicata spica elongata, stylis pilosiusculis, trifidis, foliis radicalibus cordatis duplicato-dentatis. WILLD. LINN. sp. pl. I. p. 923. n. 9. BAUMG. Fl. Lips. p. 122. n. 334. *Icon.* SCHK. bot. Handb. 39.

Habitat in silvis umbrosis, prope Leutsch, am Bieniz in silva academica. Floret Maio — Jul.

Ph. orbicularis, capitulo subrotundo, foliis serratis; radicalibus cordatis. LINN. WILLD. spec. pl. I. p. 921. n. 6. BAUMG. Fl. Lips. p. 122. n. 334. *Icon.* JACQ. Fl. Austr. V. 5. tab. 437.

In pratis prope Gundorf, Leutsch et Ehrenberg, am Bieniz, in silva academica. Floret Maio — Jul.

Utriusque Radices — *Radix Rapunculi*. — acetariae instar edules, praeterea hodie non officinales.

VERBASCUM. *Corolla* rotata, subinaequalis. *Filamenta* barbata. *Capsula* bilocularis: valvulis inflexis, polysperma.

V. Thapsus, foliis decurrentibus crenulatis tomentosis superioribus acutis racemo spicato denso, corollae subrotatae laciniis oblongis obtusis, antheris subaequalibus. SCHRAD. monogr. Verb. p. 17. LINN. WILLD. spec. pl. I. p. 1001, n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 118. n. 323. *Icon.* BLACKW. Hb. tab. 3. et 502. SCHK. bot. Hdb. 42.

Radix biennis, teres, crassiuscula, alba; caulis erectus, simplex, tomentosus, 4 — 6 pe-

alis et ultra; folia alterna, sessilia, decurrentia, ovato-lanceolata, obtuse dentata, utrinque dense tomentosa; flores in spicam elongatam obtusam terminalem conferti; bractee lanceolatae; pedunculi breves, tomentosi; calyx tomentosus; filamenta tria superiora flavobarbata, duo inferiora longiora glabra; stigma globosum; corollae sulphureae vel albae.

Loc. natal. In ruderatis, locis cultis et versuris agrorum passim, v. c. ante portam Gerberthor. Floret Jul. — Aug.

Pars offic. *Flores* et rarius *Herba Verbasci*. Herba Maio mense colligitur, flores caute siccandae sunt, temperie sicca ne mucore destruantur aut colorem amittant. *Qualit.* Planta recens odore ingrato praedita, corollae siccatae suaveolentes. Sapor corollarum est dulcis mucilaginosus, mucilaginem enim cum saccharo continent; herbae vero sapor est mucilaginosus, subamarno leniter adstringens, quum in iis mucilago cum parte quadam extractivi principii sit commixta. *Usus.* Flores speciebus pectoralibus adduntur, deinde et gargarisma praebent. Folia eodem modo adhiberi possunt verumtamen his potius ad cataplasmata et fomentationes parandas utimur. *Praeparata* sunt obsoleta, fuere *Oleum coctum* et *Conserva Verbasci*. *V. nigrum.* foliis oblongo-cordatis petiolatis undulato-crenatis subpubescentibus. — WILLD. LINN. sp. pl. I. p. 1004. n. 8. BAUMG. Fl. Lips. p. 118. n. 325.

Am Kickerlingsberg, praeterea ad vias imprimis vero in pagorum coemeteriis. Facillime primo aspectu a praecedenti dignoscitur. Flores iisdem quibus illius viribus gaudent.

DATURA. *Corolla* infundibuliformis, plicata. *Calyx* tubulosus, angulatus: deciduus: basi orbiculo persistente. *Capsula* quadrivalvis, quadrilocularis, laevis aut spinosa.

D. Stramonium, pericarpis spinosis erectis ovatis, foliis ovatis sinuatis glabris basi in petiolum attenuatis. PERS. synopsis I. 216. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 116. n. 319. Icon. BLACKW. Hb. 313. SCHK. bot. Hdb. t. 43. HAYNE IV. 7.

Radix annua, lignosa, crassa; caulis erectus ramosus, glaber, carnosus, teres, 1 — 3 pedalis; rami patenti-divergentes; folia magna, petiolata ovata, sinuato-dentata, acuta, glabra, obscure viredia, divaricata, axillaria; flores brevipedunculati; capsula ovata, erecta, spinosa.

Loc. natal. Passim in ruderatis crescit, ad pagos, in hortorum reiectamentis v. c. prope Sellerhausen, Kripäne, sed magis magisque numero minutum occurrit. Prope Rögliz et in Thuringiae vineis haud raro legitur. Floret Jul. — Septbr.

Offic. *Herba et Semina Stramonii*

1. Daturae. Semina reniformia nigra rugosa. *Qualit.* Planta recens odore ingrato temulante praedita, semina inodora. Sapor herbae recentis nauseosus, seminis viroso-narcoticus. Principii narcotici permultum inest, acrimonia

quadam admixta. *Vires.* Planta virosa, venenata, temulenta, stupefaciens, inebrians, phantastica, antispastica, drastica, necans. *Usus.* Störkius est commendator extracti e succo plantae, quod in diris convulsionibus epilepticis et furore maniacorum felici successu exhibuit. Antidota optima praedicantur: olea expressa, lac, acetum et alia acida vegetabilia, vomitoria et clysmata. *Usus* externus ad discutiendos tumores in gangraena, ambustis, varice ani, iam veteribus innotuit. *Praeparata. Extractum et Oleum Stramonii.*

cf. Ant. v. STÖERK libell. de Stramonio, Hyoscyamo et Aconito. Wien 1762. in lingu. vernac. translata: Zürich 1763.

HYOSCYAMUS. *Corolla* infundibuliformis, obtusa, irregularis. *Stamina* inclinata. *Capsula* operculata, bilocularis.

H. niger, foliis radicalibus pinnatifido-sinuatis, superioribus amplexicaulibus angulatis, floribus subsessilibus, corollis reticulatis WALLR. ann. bot. p. 30. n. 40. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 1010. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 116. n. 320. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 550. SCHK. bot. Hand. t. 44. HAYNE I. 28.

Radix biennis, elongata, ramosa, tenax, rugosa, digiti crassitie fusca, intus albida; caulis erectus; simpliciusculus, villosus, viscosus, 1—4 pedalis; folia alterna, sessilia, ovato-lanceolata, amplexicaulia, sinuato-dentata vel sinuata, villosa, subviscosa; flores sessiles in

spica terminali, unilaterali, laxa; calyx monophyllus, tubulosus, basi ventricosus, quinquefidus, persistens, villosus-viscosus; Corolla sulphureo-lurida, violaceo-venosa; Semen parvum, subrotundo-reniforme, rugoso-reticulatum, subcompressum, cinereum.

Loc. natal. In ruderatis, coemeteriis, muris pagorum, ad vias, v. c. in dem Kohlgärten, ad patibulum, copiose in coemeteriis pagorum Zwochau et Sommerfeld etc. Floret Maio — Septbr. In scrobibus imprimis montanis plantam altissimam et magis obesam inveni.

Pars offic. *Herba* et *Semen Hyoscyami nigri*, antea et *Radix*. Herba ante florescentiam mense Maio decerpenda; leni calore ne volatiles particulae aufugiant, siccanda deinde in pulverem redacta in vitris bene clausis servanda. Herba recens *Extractum* praebet. Radicem mense Martio et Aprili colligerunt olim. *Qualit.* Herba recens odorem ingratum virosus, caput gravescentem, semen eundem inprimis dum in carbones spargitur spirat; sapore herba recens praedita est valde nauseoso, ingrato, siccata sicuti semen subamaro; radix dulci nauseoso. Seminibus inest oleum unguinosum, principii narcotici multum totae plantae recenti, minus siccatae, aqua optime extrahendum. *Vires.* Planta virosa, temulanta, stupefaciens, anodyna, antispastica, resolvens. Nimia dosis vel abusus creat vertiginem, cephalalgiam, soporem, coecitatem, pa-

ralyzes, asphyxias, convulsiones, furorem, haemorrhagias, haud raro necat. Antidota sunt emetica, deinde acetum vini. *Usus* est eximius in parva dosi ad solvendo spasmos tonicos et clonicos, in hysteria, tussi convulsiva, colica, deinde etiam in morbis pectoralibus ex nimia incitabilitate pulmonum, in melancholia, mania, epilepsia, rheumatismo. Externe saepe applicamus herbam ad tumores resolvendos. *Praeparata. Extractum, Oleum coctum, Unguentum et Emplastrum Hyoscyami.*

cf. STOERK libell. c. v. Stromonium.

Nicotiana rustica. LINN. WILLD. sp. pl. I. 1014. n. 3. sola Nicotianae species quae hodie Lipsiae inprimis ad pagos Stötteritz, Probsthaide, am Berge etc. colitur, etiam inter plantas narcoticas referenda.

Nicandra physaloides. GAERTN. PERS. synops. I. p. 219. n. 1. *Atropa physaloides* LINN. WILLD. sp. pl. I. 1017. n. 5. planta non minus narcotica quam quasi sponte crescentem passim in reiectamentis hortorum suburbanorum Lipsiae atque in pagis vicinis legi.

PHYSALIS. *Corolla* campanulato-rotata. *Stamina* conniventia. *Bacca* intra calycem inflatum, bilocularis.

Ph. *Alkekengi*, foliis geminis integris acutis, caule herbaceo inferne subramoso. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 1022. n. 9. In BAUMG. Fl. Lips. desideratur. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 161.

Haud raro in hortis suburbanis et copiose in vineis versus Thuringiam crescit; usus *Baccarum*, *Herbae* et *Seminis Alkekengi* s. *Solani vesicarii* obsoletus, quamquam vi diuretica pollet.

SOLANUM. *Calyx* persistens. *Corolla* rotata, aut campanulata quinqueloba, plicata. *Antherae* subcoalitae, apice progemino dehiscentes. *Bacca* bilocularis, polysperma.

S. Dulcamara, caule inermi fruticoso scandente, foliis cordatis glabris, superioribus auriculatis, corymbis oppositifoliis. LINN. WILLD. I. p. 1028. n. 15. BAUMG. Fl. Lips. p. 119. n. 328. Icon. BLACKW. Herb. 34. HAYNE II. 39.

Radix perennis, fibrosa; caulis suffrutescens, 10 — 15 pedalis, inermis, scandens vel decumbens, flexuosus, angulatus, ramosus; folia petiolata, alterna, glabra; inferiora cordata, integra; caulina hastata vel triloba, flores cymosi; cymae oppositifoliae, cernuae: baccae oblongae, coccineae, corollae violaceae, antheris croceis.

Loc. natal. Habitat in sepibus, imprimis ad ripas fluviorum, locis paludosis, in salicetis, ad fossas, stagna, Lipsiae vulgare, v. c. in prato Vogelwiese, ad pontem im Rosenthal prope Gohlis etc. Floret Jun. — Aug.

Variat foliis omnibus uniformibus ovato-cordatis.

Pars offic. *Stipites Dulcamarae* s. *amarae dulcis* sunt caules iuniores s. turio-

nes plantae (rarius radices), epidermide sulphurea tecti, sub hac virides, verno tempore ante foliorum explicationem vel autumno, post eorum delapsum collecti et siccati. *Qualit.* Odor recentium stipitum est nauseosus, siccatorum vero nullus, sapor amarus demum subdulcis, Principium extractivum saponaceum, in se cum partibus resinosis acribus ac volatilibus continent, optime aqua extrahenda. *Vires.* Medicamentum resolvens, stimulans, diureticum, diaphoreticum. *Usus.* Adhibendi sunt ad incitandas vires nervorum tum plexuum abdominalium tum pectoralium tum cutaneorum, itaque usus eximius in chronicis exanthematibus, scrophulis, morbo venereo. *Praeparata Extractum Dulcamarae.* Speciebus lignorum subest.

S. nigrum, caule inermi herbaceo, ramis compresso-teretibus glabris, foliis ovatis dentato-angulatis glabris, racemis subumbellatis intra foliaceis pedunculatis. HAYNE. II. 40. *S. nigrum* α. *vulgatum*. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 1035. n. 39. *S. vulgatum*. BAUMG. Fl. Lips. p. 120. n. 330. *Icon.* BAUMG. Herb. t. 107. SCHK. bot. Handb. 46. HAYNE. l. c.

S. villosum, caule inermi herbaceo, ramis teretibus hirtis, foliis ovatis dentato-angulatis villosis pubescentibus, racemis subumbellatis intra foliaceis pedunculatis. HAYNE II. 41. *S. nigrum* γ. *villosum*. LINN. WILLD. I. p. 1035.

PERS. synops. I. p. 224. 54. BAUMG. Fl. Lips. p. 121. n. 351. (baccis nigris; acinis luteis.)

Racca subglobosa, matura crocea, apice puncto notata. Observante WALLROTH (ann. bot. pag. 31.) non a *S. nigro* diversum.

Utraque planta Lipsiae in ruderatis imprimis ad pagos vicinos vulgaris narcotica. Olim anodyna refrigerans, repellens habebatur et in inflammationibus, Proctalgia, Scirrho, Paronychia potius vero in exanthematibus chronicis adhibuerunt veteres. *Praeparata Extractum, Aqua, oleum coctum et emplastrum Solani vulgaris s. nigri* vix hodie prostant in officinis, quamvis altera certe species moschum spirans vires haud vulgares prodere videtur.

S. tuberosum LINN. WILLD. sp. pl. I. 2033. n. 31. planta ubique apud nos culta notissima, cuius herba etiam principio narcotico non eget; inprimis vero baccis et tuberibus radicum immaturis inest.

RHAMNUS. *Calyx* tubulosus. *Corollae* squamae stamina munientes calyci insertae. *Bacca*.

Rh. *catharticus* spinis terminalibus, floribus quadrifidis dioicis, foliis ovatis. LINN. WILLD. sp. pl. I. p. 1092. BAUMG. Fl. Lips. p. 129. n. 350. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 135.

Rh. *Frangula*, inermis, floribus monogynis hermaphroditis, foliis integerrimis. LINN. WILLD. sp. pl. 1093. n. 20. BAUMG. Fl. Lips. p. 128. n. 349. *Icon.* BLACKW. t. 272.

Arbor utraque indigena communis in nemorosis humidiusculis. Rhamni cathartici s. *Spinæ Cervinae baccae* nec non *Cortex Frangulae* a veteribus nonnunquam adhibita sunt, illae purgantes in cachexia, arthritide, hic eodem fine in Hydrope ac scabie.

EVONYMUS, *Corolla* pentapetala. *Capsula* pentagona, trilocularis, trivalvis, colorata. *Semina* calyptrata.

E. europæus, floribus plerisque tetrandris, pedunculis compressis multifloris. stigmatibus subulatis foliis glabris. AIT. Kew. 1. p. 273. LINN. Willd. sp. pl. I. 1130. n. 3. BAUMG. Fl. Lips. p. 129. n. 109.

Folia et capsulae vomitum creant, in medicina iis non utimur.

Ribes rubrum. LINN. Willd. sp. pl. I. 1153. no. 1.

Grossularia p. 1158. n. 13. *uva crispa* n. 14. et passim etiam *nigrum* p. 1156. n. 8. in hortis culta occurrunt iisque ad conservam, syrupum, vinum et condimenta paranda interdum opus est. Ribes nigrum praeterea laudatur ab antiquis scriptoribus in rabie canina, dysenteria.

VIOLA, *Calyx* pentaphyllus. *Corolla* pentapetala, irregularis, postice cornuta (aut ecalcarata.) Antherae apice membranula cohaerentes, aut distinctae, *Capsula* supera, trivalvis, unilocularis.

V. odorata, acaulis, foliis cordatis, stolonibus reptantibus. LINN. Willd. sp. pl. 1163. n. 12.

BAUMG. Fl. Lips. p. 489. n. 1168. *Icon*. BLACKW.

Herb. 55. HAYNE III. 2.

Planta annua, notissima, in hortis ubique in silvis passim sponte crescit; variat haud raro petalis albis. Floret a Martio per totam aestatem. *Herba, Flores et Radix Violae* s. *Violariae* s. *Martiae* a veteribus ordinata sunt ad praeparandam conservam, oleum coctum, mel et Syrupum. Hodie non nisi Syrupus in officinis prostat. Radix emetica, folia vulneraria.

P. canina, caule adultiore adscendente caniculato, foliis oblongo-cordatis, calycibus lanceolatis acutis. WILLD. Enum. Horti Berol. p. 264. n. 7. sp. pl. I. p. 1164. n. 13. BAUMG. Fl. Lips. p. 490. n. 1169. *Icon.* HAYNE III. 3.

Vulgaris in silvis et pratis, per aestatem apetala saepius. Radix Ipecacuannae similem in humanum organismum vim exserere dicitur.

V. tricolor, caule angulato diffuso, foliisque oblongis dentato-crenatis glabris, stipulis lyrate-pinnatifidis. SMITH. brit. 1. p. 248. Cor. obscure violacea petalo inferiore flavo macula apicis violacea *Icon.* HAYNE III. 5.

Var. β. V. arvensis, caule angulato sulcato, foliis ovato-lanceolatis serratis, stipulis basi incisis, calyce pubescente corolla sublongiore. PERS. Synops. I. p. 255. n. 31. Petala albida macula basilari flava. *Icon.* HAYNE III. 4.

Utraque planta notissima crescit in agris prope Lipsiam frequens, in agris prope Zschocher transitus alterius varietatis in alteram apparet luculenter. Floret a Martio per aestatam.

Pars offic. Herba et Flores Jaceae s. Violae tricoloris s. Trinitatis vere et aestate a herbipolis quaeruntur. *Qualit.* Planta nisi teritur ubi amygdalis similem odorem spargit, inodora; masticata sapore amaricante subaromatico linguam acrimonia vellicat. Oleum aethereum, principium extractivum et gummosae partes non desunt. Urina aegrotorum qui hoc medicamento usi sunt foetore urinam felinam acumante memorabilis. *Vires.* Stimulat ventriculum, abusus vomitum et alvum liquidam creat; imprimis vero vim exserit diureticam diaphoreticamve. *Usus.* In morbis cutaneis chronicis remedium praestans, imprimis in crusta lactea infantum, serpiginosa, tinea capitis, achoribus. *Praeparata. Pulvis, Aqua destillata, Extractum et Syrupus Jaceae.* cf. STRACK de crusta lactea infantum Francof. 1779. 8. Aug. HAASE diss. Erl. 1782. 4.

IMPATIENS. *Calyx* diphyllus. *Corolla* pentapetala, irregularis, nectario cucullato. *Antherae* connatae. *Capsula* supera. quinquevalvis.

I. *Nolitangere*, pedunculis multifloris solitariis, foliis ovatis, geniculis caulinis tumen-
tibus. LINN. WILLD. sp. pl. I. 1176. n. 12.
BAUMG. Fl. Lips. p. 493. n. 1175.

Plantam ante paucos annos in umbrosis ad fossas pratenses prope Gohlis ipse vidi; copiose crescit in Thuringiaca silva ad scaturigines. Diuretica dicitur, in mammarum indura-

tionibus in infuso cum calamo aromatico vim
eius salubrem praedicat cel. Willdenow.

HEDERA. *Petala* quinque, oblonga. *Bacca* pentasperma, calyce cincta.

H. Helix foliis quinqueangularibus, quinquelobisque, floralibus ovatis, umbella erecta. WILLD. LINN. sp. pl. I. p. 1779. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 132. n. 357. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 188. SCHK. bot. Handb. tab. 49. HAYNE IV. 14.

In silvaticis v. c. im Rosenthal in arborum corticem radicans; praeterea et hortorum muros et parietes elegantissime vestire videmus. *Lignum, Folia, Baccae* et *Gummi Hederace arboreae* obsoleta sunt medicamenta, vis iis adscribebatur vulneraria, sophisticans.

Vitis vinifera LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1180. n. 1. planta notissima culta officinalis.

VINCA, Contorta. *Folliculi* duo, erecti. *Semina* nuda.

V. minor caulibus procumbentibus; foliis oblongo lanceolatis margine glabris; floribus pedunculatis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. 1232. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 119. n. 327. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 59. SCHK. bot. Hdb. tab. 51.

In silvaticis umbrosis, v. c. prope Lindenthal, in silva academica etc. Olim *Herba Vincæ Pervincae* in hamorrhagiis et morbis pectoralibus ob vires adstringentes oommendata, hodie efficacioribus remediis inventis superflua.

CYNANCHUM Contorta. *Corolla* rotata. *Nectarium* cylindricum, quinquedentatum, *corolla* faucem ambiens, simplex. *Folliculi* duo.

(** VINCETOXICUM. Corolla erecta. *Nectarium* squamulas s. callas quinque, carnosas re-
tusas sistens.

C. vulgare, caule erecto, foliis ovatis acumi-
natis margine tenuissime ciliatis. PERS. synops.
I. p. 274. n. 37. *Asclepias Vincetoxicum*. LINN.
sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1268. n. 23. *Vincetoxi-
cum officinale* MOENCH. method. p. 717. BAUMG.
Fl. Lips. p. 134. n. 361.

In locis montosis calcareis, collibusque sil-
vaticis v. c. am Bieniz.

Radix Vincetoxici s. *Hirundina-
riae* inter sudorifera, diuretica, emmenagoga
a veteribus relata, nunc obsoleta. Vis praeterea
antarthritica ei inesse putabatur specifica. Facile
vomitus excitat ob resinam et acre principium
quod exhibet.

ERYTHRAEA. Calyx appressus, subpentagonus
quinquedentatus. Corolla infundibuliformis: tu-
bo longo. Antherae post anthesin spiraliter con-
tortae. Stigmata duo approximata: rarius sim-
plex. Capsula sublinearis, unilocularis. Recep-
tacula duo distantia.

E. Centaurium, foliis oblongo-ovalibus basi
rosaceis congestis, caule elongato, floribus fas-
ciculato-paniculatis PERS. synops. I. p. 283. n. 1.
Gentiana Centaurium. LINN. syst. veget. XV. ed.
PERS. p. 283. n. 24. BAUMG. Fl. Lips. p. 135. n.
363. *Chironia Centaurium*. LINN. sp. pl. ed.
WILLD. I. p. 1068. n. 9. Icon. BLACKW. Herb. t.
452. SCHK. bot. Hdb. t. 59. HAYNE I. 29.

Radix annua simplex, subfibrosa; caulis erectus, simplex summitate trichotomus, tetragonus, glaber semi — 1 pedalis. Folia opposita, sessilia, oblongo-ovata, obtusa, integerrima, glabra, trinervia; Calyx pentagonus, quinquefidus, laciniis subulatis erectis; corolla infundibuliformis, tubo basi subventricoso, fauce coarctata, limbo quinquefido, laciniis ovatis planis roseis; stylus simplex.

Loc. natal. Habitat in locis silvaticis humidiusculis, etiam in pascuis et collibus silvaticis v. c. prato Vogelwiese, prope Leutsch et Lindenau, am Gesundbrunnen, in silva academica copiose hinter der Försterwohnung. Floret Jun. — Aug.

Pars offic. *Herba et Flores* s. *Summitates Centaurii minoris* collignantur tempore florescentiae. *Qualit.* Planta inodora, corollis exceptis sapore amarissimo insignis. Extractum suppeditat illi ex Gentianae luteae radice parato haud dissimile. *Vires.* Tonica, antifebrilis, diluens, diaphoretica, antiseptica. *Usus* in atonia viscerum abdominalium, inprimis tractus intestinorum pluribusque morbis inde ortis remedium aptissimum. *Praeparata.* *Pulvis, Extractum et Sal Centaurii minoris*, olim et *Aqua, Essentia, Conserva et Syrupus.*

E. ramosissima, PERS. caule ramosissimo divaricato dichotomo deliquescente, floribus ex dichotomia terminalibusque, calycibus ebractea-

tis; corollae tubo brevioribus, foliis inferioribus ovatis, WALLR. ann. bot. p. 45. n. 56. PERS. synopsis. I. p. 285. n. 5. *Chironia* EHRH. Herb. 124. *Chironia Gerardi* SCHMIDT boh. l. n. 131. *Ch. Centaurium* β . LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1068. n. 9. *Ch. pulchella* SPRENG. Fl. Hal. p. 74. BAUMG. Fl. Lips. p. 135. sub *Gent. Centaur.*

In pratis humidis, ad salinas pr. Koetschau et Teudiz, nuper etiam ad viam Merseburgensem inveni.

E. inaperta, pumila simplex ramosaque foliosa, foliis ovatis, floribus ternis limbo connivente acuto. PERS. synopsis. I. p. 283. *E. ramosissima*. β . *Chir. inaperta*. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1069. n. 10. *Icon.* HAYNE I. 30.

Passim in pascuis v. c. Vogelwiese, frequens ad salinas.

Viribus utraque haec species distincta non discrepat ab *E. Centaurio*, eodem certe amarissimo gaudet sapore.

D I G Y N I A.

GENTIANA *Corolla* monopetala. *Capsula* bivalvis, unilocularis, *Receptaculis* duobus, longitudinalibus.

G. cruciata, corollis quadrifidis imberbibus, floribus verticillatis sessilibus, foliis decussatis conato-vaginantibus PERS. synopsis. I. p. 284. n. 9. LINN. sp. pl. ed. WILLD. p. 1334. n. 8. SCHWAEGRICH. Topogr. Lips. IV. p. 5.

In collibus silvaticis et pascuis, apud nos

nonnisi in loco a Radloffio invento in pratis prope Dölzig am Bieniz ipse legi.

Radix et Folia Gentianae cruciatæ s. *Gentianae minoris*, quum planta non admodum vulgaris sit apud nos non prostant, iisdem verumtamen quibus *Gentianae luteae* viribus praedita.

G. Pneumonanthe, corollis quinquefidis campanulatis acuminatis axillaribus pedunculatis, foliis sub-linearibus obtusis. FROEL. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1336. n. 12. BAUMG. Fl. Lips. p. 135. n. 362.

Copiose legitur Jul. — Septb. florens in pratis uliginosis prope Rückmarsdorf et Kleindölzig, passim prope Leutzsch.

Radix et Flores Pneumonanthes et Herba Antirrhini coerulei olim servabatur in officinis; quum vero vis eorum expectorans non fuerit probata nunc obsoleta.

CUSCUTA. *Calyx* quadri-quinquefidus. *Corolla* quadri-quinquefida. *Capsula* bilocularis, basi circumscissa. *Semina* bina.

C. vulgaris, florib. subsessilib. corolla 4-5 andra fauce nuda, stigmatibus acutis. PERS. synops. I. p. 289. n. 1. LINN. sp. pl. ed. WILLD. II. p. 702. n. 1. (*Cuscuta europaea* a.) BAUMG. Fl. Lips. p. 96. n. 270.

C. Epithymum, florib. sessilibus, staminibus basi sqama crenata munitis. SPRENG. Fl. Hal. p. 83. n. 282. SCHWAEGRICH. topogr. IV. p. 4.

Crescit in humilibus plantis pratorum depres.

sorum Vogelwiese, alte Funkenburg et alibi, minor et tenerior quam. *C. Europaea*, nec facile in dumeta ascendens.

Cusutae Europaeae s. maioris s. Epithymi officinarum et *Cuscutae Epithymi* L. s. *Herbae Epithymi cretici* vires resolventes, laxantes et diaphoreticae non sufficiunt ad earum usum continuandum itaque iam diu obsoleta sunt.

HERNIARIA. *Calyx* quinquepartitus. *Corolla* nulla. *Stamina* quinque sterilia. *Capsula* monosperma.

H. glabra, glabra glomerulis multifloris. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1296. n. 1. BAUMG. Fl. Lips, p. 139. n. 376. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 529. SCHK. bot. Handb. t. 56.

Etiam huius plantae quae in locis sabulosis haud infrequens occurrit vires sunt nullae, itaque iure meritoque aliis praevalentibus plantis locum cessit.

ULMUS. *Calyx* campanulatus quinquefidus. *Corolla* nulla. *Capsula* (Samara) compressa, membranaceo-alata.

U. campestris, foliis duplicato-serratis basi inaequalibus, floribus subsessilibus conglomeratis pentandris, fructibus glabris. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1324. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 140. n. 378. *Icon.* SCHK. bot. Hdb. t. 57. HAYNE III. 15.

U. effusa, foliis duplicato serratis basi inaequalibus, florib. octandris pedunculatis effusis, fructibus margine ciliatis. WILLD. arb. 393. SCHWAEG-

RICH. Topogr. IV. p. 6. *Ulmus ciliata*. EHRH. Beitr. 6. p. 88. Icon. SCHK. bot. Hdb. t. 57. b* (*Ulmus octandra*). HAYNE III. 17.

Utraque arbor speciosa; altera crescit cum *U. suberosa* WILLD. n. 2. SCHWAEGRICH. p. 5. HAYNE III. n. 16. in silvis nostris nec non ad pagos, altera non rarior in ambulacris, ad sepes.

Pars offic. *Cortex Ulmi* interior ab utraque arbore delibratur tempore verno e ramis triennibus et quadriennibus aut arborum iuniorum stirpibus. *Qualit.* Inodora, amara, adstringens, subacris et mucilaginoso. Praebet principium extractivum, adstringens et partes mucilaginoso-gummosas, pauxillum resinae et natri muriatici. *Vires.* Tonica, adstringens. *Usus.* In morbis exanthematicis chronicis imprimis celebrandus, externe ad gangarismata, fots, lotiones aptissimum remedium. cf. SCHREGER diss. Erlang.

CHENOPODIUM. *Calyx* pentaphyllus, pentagonus. *Corolla* nulla. *Semen* unum, lenticulare. superum.

Ch. bonus Henricus. foliis triaugulari-sagittatis integerrimis, spicis compositis aphyllis axillaribus. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1299. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 136. n. 364. Icon. BLACKW. Herb. t. 311. SCHK. bot. Hdb. t. 56.

Planta oleracea rustica vulgaris, virtutibus ad discutiendos tumores egregia, minoris quam meretur aestimata.

Ch. hybridum, foliis cordatis angulato-acuminatis, racemis nudis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1303. n. 13. BAUMG. Fl. Lips. p. 137. n. 370.

Ch. rubrum, foliis cordato-triangularibus obtusiusculis dentatis. racemis erectis compositis subfoliosis caule brevioribus. LINN. sp. pl. ed. WILLD.

I. p. 1300. n. 6. BAUMG. Fl. Lips. p. 136. n. 366.

Ch. album, foliis rhomboideo-triangularibus eros postice integris; summis oblongis, racemis erectis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. p. 1302. n. 11.

BAUMG. Fl. Lips. p. 137. n. 368.

Ch.OLIDUM, foliis rhombeo-ovatis integerrimis, racemis conglomeratis. CURT. n. 60. *Chenopod.*

Vulvaria LINN. sp. pl. I. p. 1305. n. 19. BAUMG. Fl. Lips. p. 138. n. 372.

Singulae species ex indigenis minus merentur commendationem, a veteribus vario modo usurpatae. *Ch. hybridum* suspectum est, adeo homines temulentes reddit.

Beta rubra. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1308. n. 1. et *Beta Cicla*. LINN. p. 1309. n. 3. etiam Lipsiae ubique cultae usui medico porro non inserviunt.

U m b e l l i f e r a e.

A. Fructus compressi plani.

HERACLEUM. *Fructus* subrotundo-ovalis apice emarginatus plano-compressus marginatus, jugis tribus obsoletis valleculis ad dimidiam longitudinem maculatis, commissura plana bimaculata.

H. *Sphondylium*, foliis pinnatis, foliolis oblongis sinuato-dentatis, extimis biternatis confluentibus, subtus pedunculisque tomentosis. WALLR. ann. bot. 39. 64. LINN. sp. pl. I. 1421. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 149. n. 401. *Icon*. BLACKW. Herb. t. 540. SCHK. bot. Handb. t. 67.

Speciosissima et sat vulgaris Florae nostrae umbellata pratensis, vix viribus dissolventibus, aperientibus, diureticis antea ei adscriptis insignis. *Offic.* olim *Herba Spondylii* s. *Brancae Ursi* s. *Ursinae*.

PEUCEDANUM. *Fructus* ovalis plano-compressus marginatus, jugis quinque obtusiusculis, valleculis striatis, commissura plana. (Involucra oligophylla.)

P. officinale, foliis quinquies tripartitis divaricatis, foliolis lineari-setaceis acuminatis; radice paleacea. WALLR. ann. bot. 40. 66. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1405. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 145. n. 390.

Frequens floret mense Jun. — Aug. in pratis am Bieniz, prope Dölzig, deinde prope Leutsch et passim ad pagos Raschwitz et Schleussig. *Radix Peucedani* s. *Foeniculi porcini* mense Aprili collecta atque epidermide fusca delibrata diuretica, diaphoretica atque resolvens habebatur.

FERULA. *Fructus* oblongo-lanceolatus plano compressus marginatus, jugis tribus obtusiusculis, valleculis striatis, commissura striata (Involucra varia.)

F. graveoleus. SPRENG. foliis triplicato-pinnatis, foliolis lineari-filiformibus, vaginis ligulaeformibus margine membranaceis. WALLR. ann. bot. p. 40. n. 87. *Anethum graveolens*. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. 1469. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 159. n. 426. *Icon.* SCHK. bot. Handb. t. 77. BLACKW. Herb. t. 445.

Frequens occurrit in agris nostris cultum et quasi sponte, iisdem propemodum quibus *Meum Foeniculum* Spr. viribus praeditum, usui tamen culinari potius quam medicinali inservit.

PASTINACA. *Fructus* ovalis apice emarginatus plano - compressus marginatus, jugis quinque obsoletis, valleculis striatis, commissura bistriata. (Involucrum universale et parziale nullum.)

P. sativa, caule sulcato glabro, foliis pinnatis, foliolis ellipticis inciso-serratis decussatis semidecurrentibus, summis bi - trifidis glabriusculis. WALLR. ann. bot. p. 41. n. 68. LINN. sp. pl. ed. WILLD. p. 1466. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 158. n. 144. Icon. BLACKW. Herb. tab. 379. SCHK. bot. Handb. t. 76.

In pratis nostris locisque elatis gramineis sponte, in agris hortisque culta communis radicem bene sapidam nutrientem nec non diureticam praebet.

B. *Fructus solidiusculi alati.*

SELINUM. *Fructus* subrotundus basi emarginatus margine alatus, jugis tribus dorsalibus obsoletis, valleculis plano - convexis. (Invol. universale et parziale polyphyllum.)

S. palustre, lactescens, caule striato ramoso, foliis subtripinnatis vaginantibus, foliolis cuneatis, laciniis lineari-lanceolatis cuspidatis discoloribus, involucris polyphyllis margine membranaceis involutis. WALLR. ann. bot. p. 41. n. 69. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1397. n. 2.

In locis paludosis ubique. Jun. Jul. florens. Olim officinis *Radice Tysselini* s. *Olsniti* suppeditavit.

S. silvestre, caule laevi, radice fusiformi multiplici. LINN. sp. pl. ed. WILLD. p. 1396. n. 1. *Selinum* corollulis explicatis, foliis ovato-lanceolatis, semine oblongo, plano. CRANZ. I. p. 177. n. 11. *Icon*. BLACKW. Herb. t. 556. SCHK. bot. Hdb. 63.

Idem ac antecedens ex opinione cel. WALLR. In silvaticis: Rosenthal, Lindenthal, Schoenfeld. Succus radicis acerrimus. *Radix Oelsniti* s. *Elsniti* olim officinalis.

S. Oreoselinum. CRANTZ. caule petiolisque dichotomis, foliis triplicato-pinnatis divaricatis, foliolis inciso-serratis obtusiusculis oblongis basi cuneatis, involucris omnibus setaceis. WALLR. ann. bot. p. 41. n. 70. *Athamanta Oreoselinum*. LINN. spec. pl. ed. WILLD. I. p. 1403. n. 6. BAUMG. Fl. Lips. p. 142. n. 383. *Icon* SCHK. bot. Hdb. t. 64.

In pascuis montosis et agrorum versuris am Bieniz. et prope Kleinwetteritsch crescit. Jul. Aug. florens.

Herba, olim et *Radix* et *Semen Oreoselini* colligebantur. Foliorum infusum theiforme suaveolans, et bene sapidum.

ANGELICA. Fructus ellipticus compresso solidiusculus corticatus, jugis tribus dorsalibus acutis, valleculis sulcatis, margine alatus. (Involucrum nullum.)

A. silvestris, foliis pinnatis, foliolis ovatis inaequaliter decurrentibus mucronato-serratis, va-

ginis laxis ochreatis, caule superiore pedunculisque incano-tomentosis. WALLR. ann. bot. p. 42. n. 72. LINN. sp. pl. I. 1429. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 152. n. 409. *Icon.* SCHK. bot. Hdb. t. 68.

Umbellata Heracleo vix minor nec minus frequens in pratis nostris, humidusque locis silvaticis, laudatur ob vim radicis stimulantem, tonicam illi Angelicae Archangelicae. LINN. sp. pl. ed. WILLD. sp. 1426. n. 1. vix indigenae similem sed debiliorem.

C. Fructus utriculati.

CICUTA. Fructus subglobosus, utriculo adpresso, jugis quinque obtusis, valleculis maculatis.

C. virosa, foliis biternatis, foliolis lanceolatis serratis acutis subdecurrentibus, vaginis in petiolos abeuntibus. WALLR. ann. bot. p. 43. n. 76. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1445, n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 158. n. 423. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 574. SCHK. bot. Handb. t. 71. HAYNE I. 37.

Radix perennis, crassa, articulata, albida, undique fibris crassis fuscescentibus instructa; fistulosa, dissepimentis transversis; caulis erectus, crassus, teres, fistulosus, nudus, obsolete striatus, brachiatus, 3 — 6 pedalis; folia glabra; radicalia supradecomposita; caulina alterna, inferiora pinnato-decomposita, superiora pinnato-composita; foliola lanceolata, argute serrata, in petiolum subdecurrentia; extima profunde triloba; petioli teretes, fistulosi, nudi, basi vaginantes. membranaceo-marginati; umbellae terminales aut oppositi-foliae, subaequales, multifidae; um-

bellulae multi-florae, hemisphaericae; involu-
crum universale subnullum; parziale polyphyl-
lum; phylla linearia, externa umbellulis longio-
ra, reliquis latiora, subserrata; corolla pentapeta-
la: petalis aequalibus emarginato cordatis; Fruc-
tus hemisphaericus geminus, costatus, stylo re-
flexo coronatus.

Loc. natal. Planta nimis virosa in paludibus,
inprimis in fossis aqua repletis inter prata prope
Schoenfeld et Schleussig nec non hinter dem
Brandvorwerk et alibi crescit. Floret Jul. Aug.

*Offic. Herba et Radix Cicutae viro-
sae s. aquaticae*, rarius hodie prostant. *Qua-
lit.* Odor temulentus plantae recentis; sapor se-
minis illum Petroselini protinus aemulatur, dein
acerrimus. Herba et Semina siccata innoxia prope.
Vires. Facile virosarum nostrarum primaria, nar-
cotica, anodyna, dissolvens. *Usus* planta recens
eodem modo in corpus agit quo Conium macu-
latum, rarius vero adhibita, incerta, suspecta,
periculosa. Externe imposita dissolvit tumores
scrophulosos et arthriticos.

D. Fructus corticati.

Coriandrum sativum, LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p.
1448. PERS. SPRENG. planta omnino salubris apud
nos nonnisi quasi sponte raro occurrit, colitur
versus oppida Brehna, Landsberg etc.

ÆTHUSA. *Fructus* ovatus solidiusculus, jugis
quinque acutis turgidis, valleculis acutangulis,
commissura plana striata. (Involucr. dimidiatum
aut nullum.)

Ae. *Cynapium*, foliis bipinnatis, foliolis subtrifidis, extremis in petiolos decurrentibus, subtus lucidis, involucris universalibus dimidiatis setaceis reflexis. WALLR. ann. bot. p. 44. n. 78. LINN. sp. pl. ed. WILLD. p. 1446. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. 153. n. 411. Icon. BLACKW. Herb. t. 517. SCHK. bot. Handb. t. 72. HAYNE I. 35.

Radix annua, fusiformis, subramosa, fibrosa albida; caulis erectus, teres, striatus, glaber pruinosis, fistulosus, 1 — 3 pedalis, dichotomoramosus; folia alterna, glabra, nitida, conformia, inferiora pinnato-supradecomposita, superiora pinnato-decomposita; foliola incisa, laciniis lanceolato-linearibus; petioli semiteretes, canaliculati, solidi, basi vaginantes striati membranaceo-marginati; umbellae terminales vel axillares vel oppositifoliae, pedunculatae, inaequales, multifidae, planae, radiis mediis minimis; involucr. univ. nullum, parziale triphyllum, unilaterale, reflexum, phyllis umbellulas superantibus, linearibus; corolla pentapetala: petalis inaequalibus, emarginato-cordatis; flores omnes fertiles; Semen geminatum, subhemisphaericum, latere convexo quinque-costatum, latere plano subsulcatum.

Loc. natal. Habitat inter plantas oleraceas iusto frequentior. Floret. Jul. Aug. Pars officinalis nulla est at planta venenata mentione eget. Folia recentia digitis trita Allium spirant; vires sunt narcoticae acres, Cicutae haud absimiles, nec fonte inferiores. Apium Petroseli-

num, ubi characteris certioris ratio nulla habeatur, refert.

F. Fructus armati.

DAUCUS. Fructus oblongus solidiusculus, jugis primariis secundariisque aculeato-setosis. (Involucrum, pinnatifidum.)

D. Carota, caule petiolisque hirsutiusculis, foliis tripartitis, foliolis cuneiformi-ovatis profunde incisis mucronatis, involucellis subciliatis.

WALLR. ann. bot. p. 44. n. 79. LINN. sp. pl. ed.

WILLD. I. p. 1389. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 143.

n. 384. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 546. SCHK. bot.

Hdb. t. 61.

Var. β . *silvestris*, flosculo rubro centrali sterili.

Planta vulgatissima ubique spontanea et culta radice utilis. Radix recens nutriens, demulcens, resolvens, mundificans, anthelmintica; externe quoque adhibenda in ulceribus inveteratis, panaritio etc. *Roob Dauci* et *Saccharum* pectoralia, bechica.

TORILIS *Adans.* Fructus ovalis ecostatus undique hispidus. (Invol. univ. nullum; parziale polyphyllum.)

T. Anthriscus, GMELIN. foliis bipinnatis, foliolis oppositis inciso-serratis mucronatis, extremo elongato, cauleque teretiusculo pilis adpressis scabris.

WALLR. ann. bot. p. 45. n. 82. *Cau-*

calis Anthriscus. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p.

1388. n. 11. *Tordylium Anthriscus.* BAUMG. Fl.

Lips. p. 150. n. 494. *Icon.* HAYNE 1. 36.

In ruderatis, ad hortos, muros frequens, suspecta, Chaerophyllo temulo habitu similis, minus Conio.

SANICULA. *Fructus* lanceolatus ecostatus, undique setis uncinatis hispidus. Umbella capitata. (Inv. polyphyllum.)

S. europaea, foliis inferioribus quinque-lobis, laciniis cunei-formibus trifidis mucronato-serratis marginatis, flosculis umbellulae trifidae sessilibus capitatis. WALLR. ann. bot. p. 46. n. 83. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1366. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 141. n. 381. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 63. SCHK. bot. Hdb. t. 60.

ANTHRISCUS. *Fructus* oblongus teres apice attenuatus muricatus, commissura sulcata. (Inv. univ. nullum part. polyphyllum.)

A. vulgaris. PERS. umbellis subternis oppositi foliis divergentibus, foliis brevioribus, umbellis subheptaspermis, foliolis ovatis subtrifidis petiolisque hirsutis, caule glaberrimo. WALLROTH. ann. bot. p. 46. n. 85. PERS. Synops. I. p. 320. *Scandix Anthriscus* LINN. sp. pl. ed. WILLD. BAUMG. Fl. Lips. p. 155. n. 415.

Passim in pagis ad sepes v. c. pagi Burghausen, Chaerophyllo sativo similis attamen fructu oblongo tereti apice muricato, commissura sulcata facile distinguenda. Planta ceterum non officinalis sed infesta.

F. Fructus solidi nudi.

CHAEROPHYLLUM. *Fructus* oblongo-linearis teres ecostatus glaber, apice stylo coronatus, commissura glabra constricta sulcata.

Ch. sativum LAM. umbella subtrifida, foliolis obovatis inciso-serratis, caule inferne glabro, pedunculis geniculisque pubescentibus, fructibus acuminatis. WALLR. ann. bot. p. 47. n. 87. *Scandix cerefolium*. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1450. n. 4. BAUMG. Fl. Lips. p. 154. n. 414. *Icon*. BLACKW. Herb. t. 236. SCHK. bot. Hdb. t. 73.

Ad sepes hortorum, in cultis sponte, cultum ubique. *Herba* et *Semen Chaerophylli* s. *Cerefolii* s. *Chaerefolii* olim magis officinalia quam hodie. Succus herbae recentis interdum ad curas vernaes consumitur.

Ch. silvestre, caule striato glabriusculo geniculis incrassato, foliolis ovato-lanceolatis inciso-serratis nitidis, subtus pubescentibus, involucellis ovatis ciliatis. WALLR. ann. bot. p. 48. n. 88. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1452. n. 1. *Icon*. SCHK. bot. Hdb. t. 73. HAYNE I. 33.

Offic. Cicutariae Herba, obsoleta.

Ch. bulbosum, caule basi strigoso maculato superna ramoso, geniculis tumido, foliorum superiorum laciniis nervo pilosis, involucellisque linearibus margine nudis radice bulbosa deliquescente. WALLR. ann. bot. p. 48. n. 89. LINN. sp. pl. ed. WILLD. n. 2. BAUMG. n. 417. *Icon*. HAYNE I. 32.

Umbellata Conio maculato ob caulem maculis rubris ut species sequentes adpersum primo intuitu similis.

Ch. temulum, caule hirsuto, geniculis clavato-incrassato, foliolis ovato-oblongis obtusis obtu-

seque serratis, fructibus striatis. WALLR. 91.
 LINN. sp. pl. ed. WILLD. n. 4. BAUMG. n. 418.
Icon. HAYNE. I. 34.

Plantae apud nos vulgares in ruderatis ad
 pagos, in silvaticis locis; singulae venenatae.

SIUM. *Fructus* lanceolato-linearis solidus subcor-
 ticatus, angulatus, jugis quinque obtusis, valle-
 culis convexiusculis. (Inv. univ. polyphyllum.)

S. latifolium, umbellis oppositifoliis axillaribus-
 que, foliis pinnatis, pinnis radicalium subpinnati-
 fidis, caulinorum lanceolatis aequaliter serratis ba-
 si sessilibus inaequalibus, extremo cordato petio-
 lato, caule striato, involucris oligophyllis. WALLR.
 ann. bot. p. 49. n. 92. LINN. sp. pl. ed. WILLD.
 I. p. 1431. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 148. n. 396.
Icon. HAYNE I. 38.

S. angustifolium, foliolis ovato-lanceolatis
 inaequaliter lobatis serratis oppositis vaginis fo-
 liosis, umbellis pedunculatis oppositifoliis axil-
 laribusque, caule dichotomo, involucris poly-
 phyllis incisis. WALLR. n. 93. LINN. sp. pl. ed.
 WILLD. n. 3. BAUMG. n. 397. *Icon.* HAYNE I. 39.

Utraque umbellata palustris vulgaris, prin-
 cipio narcotico non minus quam acri venenata.

CARUM. *Fructus* lanceolato-linearis angulatus cor-
 ticatus, jugis quinque obtusis, valleculeis conve-
 xiusculis. (Inv. univ. monophyll.)

C. Carvi. Foliis tripinnatis, foliolis decussatis
 decurrentibus lineari-filiformibus acutis trifidis,
 vaginis ventricosus. WALLR. n. 95. LINN. sp.
 pl. ed. WILLD. I. p. 1470. n. 1. BAUMG. Fl. Lips.

p. 160. n. 228. *Icon.* BLACKW. Herb. 529. SCHK. bot. Hdb. t. 77.

Umbellata caule ramoso, vaginis foliaceis, involucro partiali nullo, foliorum fructuumque forma ab affinibus distinguenda, vulgaris in pratis siccioribus, locis elatis; prope Schkeudiz, Markranstaedt etc. diligenter colitur.

Qualitatibus, viribus, usu *M. Foeniculo* non dissimilis, at magis abdominis organis conducit. **MEUM.** *TOURN.* *Fructus* lanceolatus, iugis quinque acutis, valleculis planiusculis. (Inv. univ. nullum.)

M. Foeniculum. SPRENG. *Anethum Foeniculum.* LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1469. 3. planta nobis culta habitat in rupibus calcareis Angliae et Madeirae, apud nos vero quasi sponte occurrit in agris in quibus antea colebatur, v. c. prope Markranstaedt. Ramificationibus patenti-divergentibus, vaginisque foliaceis longissimis canaliculatis iam e longinquo facile discernitur a *Ferula* (*Anetho*, LINN) *graveolente*. Floret. Jun. Jul. *Officinale* est *Semen*, olim et fuit *Radix* et *Herba Foeniculi*. Radicis plantaeque totius recentis odor fragrans, sapor foliorum seminisque blande aromaticus, dulcescens. Oleum pinque nec non aethereum invenimus in semine. Nervos pectoris abdominisque blande stimulans, promovet lactis secretionem, vim expectorantem, carminativam, diureticam exserit. *Pulvis, oleum aethereum et coctum, Aqua Semina confecta.*

APIUM. *Fructus* ovatus solidus quinquecordatus, jugis acutiusculis, commissura valleculisque planiusculis. Umbella subcomposita. (Inv. nulum.) SPRENG. prodr. p. 34. n. 53. (Nescio quo errore singulari cel. WALLR. ad hoc genus characterem praecedentis *Spananthes*, JACQ. refert.)

A. graveolens, caule sulcato, foliis ternatis, foliolis trifido-incisis petiolatis basi cuneiformibus, umbellis sessilibus axillaribus terminalibusque foliosis. WALLR. 97. LINN. spec. pl. ed. WILLD. I. p. 1475. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 162. n. 433.

Apio Petroselino LINN. plantae apud nos cultae culinaris vis inest diuretica, pariter atque Apio graveolenti ad salinas spontaneo quo minus in medicina utimur.

PIMPINELLA. *Fructus* ovatus solidus quinquecostatus, jugis acutiusculis, valleculis convexis commissura contracta. Umbella composita. Involucrum nullum.

P. Saxifraga, caule striato glabro, foliis pinatis glabris, radicalibus foliolis subrotundis argute dentatis, caulinis bipinnatis linearibus. LINN. spec. pl. ed. WILLD. I. p. 1471. BAUMG. Fl. Lips. p. 161. n. 429. Icon. BLACKW. Herb. t. 472. SCHK. bot. Hdb. 78.

Planta secundum locum natalem admodum varians. *Pimpinella magna*, BAUMG. Fl. Lips. p. 161. n. 430, et plurium forte auctorum huius *P. Saxifragae* varietas est pratensis quod per multis speciminibus transitum egregie demonstrantibus doceor. Vera *Pimpinella magna*, LINN.

quam cel. WILLD. fusius descripsit longe discrepat a planta apud nos obvia eamque ipse siccam in herbario meo comparo. *Pimpinellae magnae* foliola lobata, latiora quam longa, quasi oleo inuncta, venosa, omnia petiolata facie Sisari. Petioli compressi. WILLD.

Radix Pimpinellae albae, olim et *Herba* et *Semen* ad officinalem usum a varietate minori in locis siccioribus, elatis obvia praestat. Floret Jun. Aug. *Qualit.* Oleum aethereum odor prodi acerrimus, specificus, sapor non minus acer, subamarus. *Vires* stimulans, diuretica, diaphoretica, carminativa, adstringens. *Usus.* Aptissima in anorexia diuturna, colluvie pituitosa et dyspepsia. *Praep. Pulvis Essentia s. Tinctura*, olim et *Aqua* et *Conserva*.

SISON. *Fructus* ovatus solidus, dorso tricostato, valleculis convexis, latusculis contractis, commissura excavata. (Inv. oligophyll. aut nullum.)

S. *Podagraria*, SPRENG. foliis inferioribus bitermatis cordatis, caulinis ternatis basi attenuatis inaequalibus duplicato serratis, subtus glaucescentibus. WALLR. 101. *Aegopodium Podagraria* LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1476. BAUMG. Fl. Lips. p. 163. n. 435. *Icon.* SCHK. bot. Hdb. t. 79.

In pratis et hortis vulgare. Eius foliis iunioribus passim vescitur tempore verno. Planta graveolens, diuretica? —

Sison Anisum, SPRENG. *Pimpinella Anisum*. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1473. n. 8. passim sed

rarius colitur apud nos cum Coriandro, frequens in Thuringia.

OENANTHE. *Fructus* ovato-oblongus corticatus solidus apice denticulatus, stylo persistente coronatus, jugis tribus aut quinque obtusis. (Invol. univ. subnullum.)

Oe. fistulosa, stolonifera, foliis radicalibus bipinnatis, foliolis cuneatis lobatis, caulinis pinnatis linearibus petioloque longissimo fistulosis, involucro universali nullo. WALLR. 105. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1440. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 145. n. 389. *Icon.* SCHK. bot. Hdb. t. 70.

Umbellata elegans venenata; occurrit passim in fossis, stagnis pratisque paludosis v. c. bei der Windmühle, Lindenau, Zschocher

Oe. Phellandrium, LINN. umbellulis oppositifoliis, foliis tripinnatis, foliolis ovali-oblongis incisis nuncronatis. WALLR. 106. *Phellandrium aquatium*. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1444. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 157. n. 421. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 570. SCHK. bot. Hdb. t. 71. HAYNE I. 40.

Badix biennis, subperpendicularis, fistulosa, articulata, articuli dissepimentis spongiosis albis distincti, externe verticillato-fibrosi; caulis erectus, teres, glaber, obsolete striatus, articulatus, fistuloso-spongiosus, 3 — 4 pedalis, ramificationibus divaricatis; folia glabra; inferiora pinnato-supradecomposita; superiora pinnato-decomposita, pinnis pinnulisque divaricatis; foliolis cuneatis, obtusis, integris — multifidis;

petioli teretes, obsolete striati, solidi basi vaginantes; umbellae terminales vel oppositifoliae, brevipetiolatae compositae; flores omnes fertiles discoidales minores; umb. univers. inaequalis multifida; part. densa, multiflora; Involucr. univ. nullum; part. oligophyll. phyllis linearibus; corollae pentapetalae, petala inaequalia emarginato cordata alba; stamina corolla sublongiora; semina flavoviridia.

Loc. natal. Umbellata palustris, in profundioribus paludibus fossisque nobis vulgaris v. c. Vogelwiese, Schleussig. Floret Jun. Aug.

Offic. Semen Phellandrii s. Foeniculi aquatici olim et *Herba. Qualit.* Semina ut tota planta odore penetrante aromatico ingrato perfusa, sapore protinus dulci dein aromatico oleoso, acerrimo. Semina mense Septbr. maturescunt. Oleo aethereo et resina non egent. *Vires.* Stomachum roborant, flatum pellunt, pituitam solvunt, vasa pulmonalia cutaneaue stimulant eorumque excretiones accelerant. *Usus.* Remedium antiphtisicum habebatur tempore recenti, et omnino in phtisi inchoante ulcerosa prodest, inveteratam curare nequit. Praeterea stomachicum, antifebrile auctore Sprengelio.

cf. Phellandrologia phys. med. s. exercitat de medic. novo, vulgo Peersaat. Brunsw. 1739 8. LANGE von den heilsamen Wirkungen des Wasserfenchels. Leipz. 1771. et Helmst. 1802.

CONIUM. *Fructus* ovatus solidus subcorticatus, jugis quinque obtusiusculis immaturis, crenatis, val-

leculis planis. (Involucr. univers. et part. polyphyllum.)

C. maculatum, caule ramoso maculato, foliis tripinnatis, foliolis lanceolatis decurrentibus inciso - serratis, umbellis fastigiatis subternis. WALLR. 107. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1395. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 146. n. 392. *Icon.* BLACKW. Herb. t. 451. 573. HAYNE I. 31.

Radix biennis, crassa, fusiformis, subfibrosa; caulis erectus, teres, obsolete striatus, glaberrimus, maculis purpureis v. puniceis inprimis basi adpersus; folia glabra, inferiora pinnato-supradecomposita, alterna; superiora pinnatodecomposita, opposita, foliola oblonga, dentata dentibus albo apiculatis; petioli teretes, subcarinati, fistulosi glabri, basi vaginantes, maculati; umbellae terminales et in dichotomia ramorum, compositae; universalis multifida, particularis multiflora, subconvexae; Involucr. univ. subpentaphyll. deciduum, phyllis linearibus reflexis; partial. unilaterale. di-triphyllum reflexum; phyllis ovato-lanceolatis, acuminatis; corolla pentapetala, petala subaequalia, emarginato-cordata.

Loc. natal. Habitat in ruderatis ad pagos, in locis incultis ad muros, aggeres, v. c. prope Gohlis, Schleussig, Plagwitz, Ziegelscheune etc. Floret Jul. — Septbr.

Pars offic. *Herba Conii maculati* s. *Cicutae maioris officinarum* s. *terrestris* s. *vulgaris*, antea et *Semen*. Carpun-

tur folia ante fructificationem, petiolis crassis destituta velocissimo calore siccata in vasis bene clausis asservantur. *Qualit.* Folia recentia inprimis digitis trita odorem ingratum qualem lotium felinum spargunt, sapor est amarus, acris, subdulcis. Praeter extractum gummosum et resinosum et spiritum volatilem et alcalinum, Schraderus etiam pigmentum gummosum et resinosum in planta detexit; attamen praeter narcoticam vim et acrimoniam quamvis huius ingenium nos lateat, inesse constat. *Vires.* Stimulat vasa absorbentia et glandulas motumque humorum accelerat, praeterea tamen vi sedante gaudet in cute laxanda et sensibus obtundendis. Utimur eo in tumoribus scrophulosis, syphiliticis aliisque, inprimis in bubonibus et scirrho mammarum. Abusus Cicutae haec fere procreat symptomata: vertiginem, paralyses, artuum tremorem, tympanititem, linguae cunctationem, dolores et expansiones ventriculi vehementes, inflammationes, nauseam, et diarrhoeam, sitim insatiabilem, dolores arduos in faucibus, deglutitionem impeditam, mictum cruentum, anxietatem, debilitatem, inertiam totius corporis, sudores frigidos, pallorem aut livorem cutis inprimis faciei, caecitatem, soporem, stuporem, furores, trisimum atque saepissime mortem velocem. Ipsum usum externum plantae recentis eiusque vapores nonnunquam sequitur vertigo, animi absentia, tremor, paralyses. Antidota optima commendantur ab initio emetica, ubi iam emesis orta sit ea potu

subcalido oleisque sublevanda. Praeterea acida vegetabilia, mel atque coffeae tostae decoctum, concentratum virtutes suas praebuerunt egregias. *Praeparata. Pulvis Extractum s. succ. inspissatus, Emplastrum* et olim *Oleum coctum.*

cf. STOERK. Ant. v. libellus quo demonstratur, cicutam non solum usu interno tutissime exhiberi. etc. Wien 1760. Libell. II. de cicuta Wien. 1761. EHRHART diss. Aeg. c. t. 1863. *Ortega* de Cicuta Matriti 1763. 4.

BUPLEURUM, *Fructus* ovatus solidus, dorso tricostrato, jugis obtusiusculis planis, latusculis bicostatis rotundatis, commissura excavata. (Inv. oligophylla subcoadunata umbellam subaequantia.)

B. rotundifolium, foliis perfoliatis ovatis obtusis mucronatis, involucro nullo, involucellis obovatis, exterioribus maioribus. WALLR. 108. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1369. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 147. n. 393.

Haec species et. *B. falcatum*, LINN. p. 1372. n. 8. altera in agris, altera potius in rupibus calcareis Thuringiam versus occurrentes adstringentibus remediis olim adscriptae plantae non amplius servantur.

CNIDIUM. CUSSON. *Fructus* ovatus solidiusculus, iugis quinque acutis subalatis, valleculis obtusangulis. Inv. universale caducum aut nullum.

C. Silaus. SPRENG. foliis pinnatifidis, laciniis oppositis decurrentibus subtrifidis acuminatis. WALLR. 111. *Peucedanum Silaus*. LINN. sp. pl.

ed. WILLD. I. p. 1406. n. 7. BAUMG. Fl. Lips. p. 145. n. 391.

Planta nobis vulgatissima pratensis a Junio ad Septembrem usque florida. *Radice* et *Herbam Seselios pratensis* s. *Saxifragae Angelicae* nunc obsoleta suppeditabat.

LIGUSTICUM. *Fructus* oblongus solidus corticatus, jugis quinque acutis, valleculis sulcatis. (Involucr. univ. et part. polyphyll.)

L. Cervaria SPRENG. foliis duplicato-pinnatis, foliolis ovatis inciso-serratis, serraturis mucronatis cartilagineis, imis decussatis, extimo trifido decurrenti. WALLR. n. 112. *Athamanta Cervaria*. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1401. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 142. n. 382. *Selinum Cervaria*. PERS. synops. I. 309. n. 14. *Icon.* JACQ. Austr. t. 69.

Habitat in pratis montanis v. c. am Bieniz.

Radix et Semina Cervariae nigrae s. *Gentianae nigrae* antehac a herbipolis avide conducebantur, nunc obsoleta.

TRIGINIA.

SAMBUCUS, *Calyx* quinquepartitus. *Corolla* quinquesida. *Bacca* trisperma.

S. nigra, cymis quinquepartitis, stipulis duabus utrinque setaceis, foliis pinnatis, foliolis ovatis serratis, caule arboreo. PERS. synops I. p. 328. n. 2. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1495. 3. BAUMG. Fl. Lips. p. 165. n. 438. *Icon.* BLACKW.

Herb. t. 151. SCHK. bot. Handb. t. 83. HAYNE IV. 16.

Arbor notissima sat vulgaris, 15 — 20 pedalis, Maio et Junio florens.

Pars offic. Flores et Baccae olim et Cortex internus et Folia Sambuci. Qualit. Flores suaveolentes amygdalino prope odore, nec male sapidi, cortici foliisque odor ingratus, sapor acris amarus. Oleum aethereum continent Flores blandissimum, mucilaginem et pauxillum resinae, partes reliquae extractum cum acrimonia. *Vires.* Florum infusum vulgatissimum et sane laude dignissimum diaphoreticum. Baccae et Cortex vi emetica illae coctae et ad syrupi consistentiam inspissatae diaphoretica et diuretica gaudent. *Usus* ex viribus patet. Externe floribus siccatis ad discutiendos tumores, nec non ad gargarisma cum lacte in angina tonsillari opus est. *Praeparata. Aqua destillata et Roob.*

ALSINE. *Calyx* pentaphyllus. *Petala* quinque, aequalia. *Capsula* unilocularis, trivalvis.

A. media, petalis bipartitis, foliis ovato-cordatis. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 154. n. 1. BAUMG. Fl. Lips. p. 167. n. 442. *Icon.* BLACKW. Herb. tab. 164. SCHK. bot. Hdb. t. 85. HAYNE II. 47.

Planta vulgaris agricolis hortulanisque molesta, inter obsoleta medicamenta collocanda.

T E T R A G Y N I A.

PARNASSIA. *Calyx* quinquepartitus. *Petala* quinque. *Nectaria* quinque, cordata, ciliata apicibus globosis, *Capsula* quadrivalvis.

P. palustris. LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. p. 1516. BAUMG. Fl. Lips. p. 168. n. 443. *Icon. SCHK.* bot. Handb. t. 86. HAYNE II. 42.

In pratis uliginosis, v. c. Schoenfeldicis, floret Jul. — Septbr. *Herba et Flores Hepaticae albae* in morbis hepaticis a veteribus adhibita. Ipsi Linneo vis videbatur incerta.

P E N T A G Y N I A.

LINUM. *Calyx* pentaphyllus. *Petala* quinque. *Capsula* quinquevalvis, decemlocularis. *Semina* solitaria.

L. catharticum foliis oppositis ovato-lanceolatis, caule dichotomo, corollis acutis LINN. sp. pl. ed. WILLD. I. 1541. n. 26. BAUMG. Fl. Lips. p. 169. n. 446,

Vulgare in graminosis. Eius vi purgante non eget, itaque obsoletum.

L. usitatissimi. LINN. sp. pl. ed. WILLD. p. 1533. n. 1. seminis triti s. farinae lini usus ad fomentations, gargarismata, potum demulcentem etc. notissimus. Planta apud nos culta.

DROSERA. *Calyx* quinquefidus. *Petala* quinque. *Capsula* unilocularis; apice quinquevalvis. *Semina* plurima.

D. rotundi folia, scapis radicatis, foliis orbiculatis. LINN. sp. pl. ed. WILLDENOW

I. p. 1543. n. 2. BAUMG. Fl. Lips. p. 170. n. 448.

Icon. BLACKW. Herb. t. 433. SCHK. bot. Hdb.
t. 87.

In uliginosis locis v. c. prope oppid. Grim-
mam Flor. Jun. — Aug.

Rarius adhuc in officinis asservatam inveni-
mus. Principium continet acre purissimum, ita-
que venenata corrosiva, eiusque usus dubius est
et potius magicus. Offic. olim *Herba Rorel-
lae* s. *Roris Solis*.

JO. CHRIST. ROSENMVELLER

UNIVERSITATIS LITTERARIAE LIPSIENSIS

H. T.

PROCANCELLARIUS

PANEGYRIN MEDICAM

A. D. XXIV. JANVARIi MDCCCXVII

CELEBRANDAM

INDICIT.

DE VIRIS QUIBUSDAM, QVI IN ACADEMIA
LIPSIENSI ANATOMES PERITIA INCLAU-
RVERUNT VI.

TO THE HONORABLE SENATE OF THE UNITED STATES

IN SENATE, January 1, 1871.

REPORT

OF THE

COMMISSIONERS OF THE LAND OFFICE

IN RESPONSE TO A RESOLUTION PASSED BY THE SENATE

ON JANUARY 1, 1870.

ALBANY:

WILLIAM H. SAWYER, PRINTER.

1871.

ALBANY:

WILLIAM H. SAWYER, PRINTER.

1871.

ALBANY:

WILLIAM H. SAWYER, PRINTER.

1871.

ALBANY:

WILLIAM H. SAWYER, PRINTER.

1871.

ALBANY:

WILLIAM H. SAWYER, PRINTER.

1871.

Caussa, quamobrem vitas virorum in Academia Lipsiensi artis anatomicae peritia clarorum enarrare pergo, potissimum haec est, quod persuasissimum mihi habeo, operis hujus inchoati continuationem et absolutionem ad varia in historia Medicinae literaria adhuc minus cognita illustranda accuratiusque definienda, haud inutilem fore.

Anatomicus is, de cujus vita, studiis, meritis jam sum expositurus luculento argumento esse potest, quantum efficere possit unus vir in condendis, stabilendis, tuendis institutis reipublicae salutaribus, si ad eam rem omnem cogitationem operamque suam studiose impendit. Hoc enim inprimis est ille, cujus contentione theatro nostro anatomico locus impetratus est.

JOHANNES CHRISTIANUS SCHAMBERG patriam habuit Lipsiam, qua in urbe natus est anno Christi 1667. die 21. Aprilis. Cum iis literis, quibus aetas puerilis informari solet, a praeceptoribus fidelissimis institutus, in Academia Lipsiensi Medicinae operam dedisset, Freybergam se contulit, ut ibi artem metalla explorandi disceret. Inde studii Medicinae continuandi caussa in Academiam Altorpinam et Lugdunensem profectus, Lipsiam rediit ibique dignitatem doctoris medicinae anno 1689 consecutus est. Ab hoc

inde tempore Lipsiae inprimis obstetriciam artem exercuit. Postquam anno 1693 in numerum Assessorum facultatis medicae cooptatus esset, decreta ei est primum professio Chymiae extraordinaria, tunc Physiologiae, denique Anatomiae et Chirurgiae. Annos natus 40. praematura morte abreptus est anno 1706 die 4. Augusti, dum munere Rectoris Magnifici fungeretur, tertius eorum, quibus hoc accidit, ut in hoc dignitatis fastigio fato concedere cogerentur. Summo studio incensus in id elaboravit, ut theatrum anatomicum, quod nunc extat et ab eo anno 1704 inauguratum est, extrueretur. Speciosam rerum rariorum, instrumentorumque Physicis utilium collectionem fecerat et libros plures ad Pharmaciam Chymiamque spectantes reliquit. Praeterea scripsit: *De gustu ex recent. Philosoph. hypothesi Lips.* 1689 4. *De arduo et difficili medicinae studio Lips.* 1699. 4. — *De laesa hominis loquela etc.* — *De respiratione laesa Lips.* 1693. 4. — Effigiem ejus excudit BERNIGEROTH fol.

POLYCARPUS THEOPHILUS SCHACHER natus est Lipsiae anno 1674. d. c. Januarii. Patrem habuit CHRISTOPHORUM HARTMANNUM SCHACHERUM Doctorem juris, cujus inter filios natus fuit minimus. In urbe patria liberalibus artibus discendis teneros annos impendit, aetate adultiori Medicinam complexus est ejusque cursum in Academia Lipsiensi ingressus. His studiis absolutis anno 1694. Medic. Baccalaureus: anno 1698 Philosophiae Magister et Medicinae Doctor publice renunciatus est. Haec posterior dignitas ei contigit absenti, cum in varias Germaniae, Hollandiae, Angliae Galliaeque regiones excurreret. Inde in patriam reversus anno 1701 munus Professoris extraordinarii Anatomiae et Chirurgiae suscepit. Ab hoc inde tempore ex uno honoris gradu in alterum

ascendens primum; et quidem anno 1706, professio Physiologiae ordinaria, deinde anno 1719 professio Anatomiae et Chirurgiae ordinaria, denique anno 1723 professio Pathologiae in eum delata, simulque in Collegium principum majus receptus est. Quum porro anno 1724 Decemvir et Facultatis Medicae Decanus factus esset et non solum bonis literis et rei anatomicae profuisset sed munera quoque academica bene administrasset, mors eum rebus humanis exemit anno Christi 1737 die 11. Martii. Scripta ab eo edita haec fere sunt: *De lumbricis renum maxime caninorum Lips. 1719. 4.* — *De sensibus internis, motu voluntario et propagatione hominis Lips. 1720. 4.* in quo libello anum artificialem describit, cujus causa fuerat ictus abdomini inflictus. — *De prolapsu uteri non fabuloso, sed a procidentia vaginae probe discernendo. Lips. 1721 4.* — *De vasorum biliariorum existentia et distributione Lips. 1722 4.* — *De eruditorum morbis Lips. 1719. 4.* — *De lienis genuino usu. Lips. 1722. 4.* — *De adminiculis anatomicis. Leidae. 1706. 4.* — *Quomodo fiat ut fœtus absque putredine in utero maneat? Lips. 1717. 4.* — *De partu gemellorum disparis magnitudinis Lips. 1721 4.* — *De conceptione foetus humani abstrusa an absque membri genitalis insertionem femina concipere possit. Lips. 1728 4.* — *De pilis in ovariiis muliebribus Lips. 1635 4.* — *De cataracta. Lipsiae. 1701. 4.* in quo scripto, teste HALLERO *) primus ganglii ophthalmici mentionem fecit. — *An anima rationalis sit corporis vitale principium. Lips.*

*) HERRMANNI BOERHAAVE *methodus studii medici, emaculata et accessionibus locupletata ab A. HALLERO Amstelædami 1751 4. pag. 462.*

1715 4. *Diss. de consideratione animae rationalis medica.* Lips. 1720 4. — *De anatomia praestantissimo totius medicinae fundamento* Lips. 1705 4. — *De anatomia et physiologia in genere* Lips. 1715. 4. — *De partibus corporis humani externis et internis.* Lips. 1715 4. — *De anatomica praecipuarum partium corporis administratione,* Lips. 1710 4. Praeter varia praecepta, quae docent, quomodo massae ad injicenda vasa componi et injectiones ipsae fieri debeant, ratio ibi quoque proponitur quaedam et depingitur, qua tenerrimi vasorum rami impleri possint, si praeparata appendantur in loco aëre vacuato. — *De placentae uterinae morbis.* Lips. 1709. 4. *De taenia.* 1717. 4. — *De polytis.* Lips. 1721. 4. — *De flatuum in corpore genitorum magna cum aëre cognatione.* Lips. 1723. 4. — *De ossificatione praeternaturali.* Lips. 1725. 4. — *De febre acuta exanthematica aegrum quinquies serie non interrupta invadente.* Lips. 1723 4. — *Anatome virginis asciticae.* Lips. 1725. 4. — *Sectio juvenis phthisici,* Lips. 1730 4. — *De melancholia hysterica* Lips. 1732. 4. — *De aegro ex lue venerea in cephalalgiam chronicam delapso.* Lips. 1732. 4. — *De labiis leporinis.* Lips. 1704. 4. — *De fistula spiritali et bronchotomia* Lips. 1707. 4. — *De depressione maxima cranii innocua.* Lips. 1720 4. — *De morbis a mutato situ intestinorum praeternaturali.* Lips. 1721. 4. — *De fonticulo.* Lips. 1722 4. — *De infante propter neglectam ex utero matris mortuae excisionem, in primo aetatis flore extincto.* Lips. 1731. 4. — *De epiplocele* Lips. 1734. 4. — *De recto usu rationis et experientiae in praxi clinico forensi* Lips. 1736 4. — *De thermarum Carolinarum usu in arthritide.* Lips. 1709. 4. — *De thermarum Carolinarum usu*

in renum et vesicae calculo. Lips. 1711. 4. — De thermarum Carolinarum usu in praecipuis ventriculi et intestinorum morbis. Lips. 1716. 4. — De hominis loquela Lips. 1696. 4. — Hujus quoque viri effigies exstat a Bernigeroth excussa. Filium habuit POLYCARPUM FRIDERICUM qui patris exemplum secutus, non solum Medicinae operam dedit, sed in hac disciplina ita etiam excelluit, ut eruditionis suae specimina daret scriptis in lucem emis-
 sis fere his: *De feminis ex arte medica claris. Lips. 1738 4. — De honoribus medicorum apud veteres Lips. 1738 4. — De lacte virorum ac virginum num illud nutriendo infanti sufficiat. Lips. 1742. 4. — De nutritione recens natorum sine usu lactis matrum ac nutricum. Lips. 1742. 4. —*

LEONHARDUS HENRICUS MYLIUS natus Lipsiae, patrem habuit H. MYLIUM Ict. Assessorem Collegii ad dijudicandas appellationes constituti. Hic tanta fuit ingenii capacitate et acumine, ut quaestiones difficillimas et perplexissimas mira quadam facilitate dissolvere, summaque perspicuitate explicare aliis posset. Anno 1715 die 1. Junii. Baccalaureus Philosophiae, anno 1716 die 24. Februarii Magister, eodemque anno Baccalaureus Medicinae renuntiatus est. Tum anno 1717, posteaquam die 22. October Licentiatus factus esset, die 28. ejusdem anni quum in Aede Paulina promotiones solennes fierent, dignitate Medicinae Doctoris est ornatus. Quae ipsa res ei ansam praebuit orationum-
 culas quasdam extemporaneas habendi. Anno 1717 die 5. Martii dissertationem a se scriptam *de Legge naturali* publice defendit et habendarum in Academia Lipsiensi praelectionum licentiam nactus est. In titulo hujus libelli expressit literis, quibus no-

men suum constat, aeram, propterea notabilem, quia forte accidit, ut is annus simul, annus Lutheranorum Jubilaeus esset, hoc modo: LeonhardVs HenrICVs MyLIVs. Dissertationis ejus inauguralis: *de puella monstrosa*, jam supra inter scripta A. Q. RIVINI mentio facta est, cujus sub praesidio eam defendit. Ab hoc inde tempore magna assiduitate privatim docuit simulque in Auditorio medico palaestram disputandi exercitio destinatam aperuit, ad quam ORTLOBII historiam partium et oeconom. homin. proposuit et medicinae studiosos per programma *de cognitione sui physiologica, medicae artis principio Lips. d. 8. Jan. 1719 4.*, invitavit. Harum exercitationum continuationem annuntianendi causa scripsit porro: *De calculis praeter naturam in homine natis Lips. d. 5. Mai 1720 4.* — in iisque moderandis usus est libro Dr. G. Ph. NENTERI qui inscribitur, *Theoria hominis sani Strassb. 1714 4.*

Inprimis Anatomiae multum operae et industriae impendit et quo certius finem sibi in hoc studio propositum assequeretur maximos sumtus fecit copiam sibi sceletorum, praeparatorum anatomicorum rerumque naturae rariorum acquisiverat haud contemnendam eamque in Catalogo singulatim edito virorum doctorum oculis exposuit. Strenuum item se POLYCARPO illi THEOPHILO SCHACHERO sectiones facienti socium adiutoremque praebuit magnumque saepe ab illo dexteritatis ad opera anatomica laudem promeruit. Decessit d. 4. Febr. 1721. ejusque imago praefixa est orationi in honorem defuncti habitae et in lucem emissae a. D. JOH. HENR. KONHARDE jun., quae exponit: *De vicissitudine boni et mali.*

MARTINUS NABOTH, natus d. 16. Januarii anni 1675. *Calae* in Lusatia inferiori, a puero ad virtutem et bonas literas incubuit easque in Ludo triviali feliciter combibit. Inde Lipsiam concessit, ubi Magisterii titulo ornatus est anno 1701. Tum ad doctoris medicinae gradum prensandum se paravit eumque in Academica, quae *Halae Saxonum* floret, consecutus est. Inauguralis dissertatio ad hunc honorem capessendum ab eo conscripta sub hoc titulo in lucem prodiit: *De auditu difficili*. Anno 1707 suscepit munus professoris chymiae extraordinarii in Academia Lipsiensi, cum quo praxin medicam conjunxit. Circumspectione et diligentia, quam in curandis aegrotorum morbis adhibere solebat, tantam sibi hominum fidem fecerat, tantasque sibi opes conciliarat, ut, cum eximeretur rebus humanis, plures fundos et pecunias in foenus locatas relinqueret. Hanc rem familiarem auxerat facultatibus viduae Medici et Chymici beati Dr. WIRTHII, quam in matrimonium duxerat.

Levi, ut videbatur valetudinis incommodo affectus, tam ex improvise morte abreptus est, ut ne testamenti quidem faciendi locus ei relinqueretur. Haeredes in coemeterio aedis Paulinae monumentum ei posuerunt, hac inscriptione:

OSSA
HIC REPOSITA SVNT
VIRI
NUNC IN COELIS BEATI
MARTINI NABOTHI
PHILOS. ET MEDICINAE DOCT.
CHYM. PROF. EXTRAORD.
ANATOMICI DEXTERRIMI
QVI
PIETATIS VIRTVTVM MORVM CANDORE
DOCTRINAE INDVSTRIAE LAVDE

DEVM RELIGIOSE COLENDO
EGENTI OPIS PROMPTAM FERENDO
CLARVS FVIT

NATVS XVI. JAN. MDCLXXV
DENATVS XXIII. MAI. MDCCXXI

POSTQVAM
AEGRIS VIVUS MEDENDO
VIVERE DESIIT

MONVMENTVM HOC

F. F.

EX PIETATE ET AMORE
FRATRES JOANNES ET IVSTVS HENR.
ET SOROR SOPHIA
LVGENTES.

Praeter dissertationem supra laudatam notandus est liber ejus *de organo auditus Lips. 1703 4. et de sterilitate mulierum Lips. 1704. 4.* Hoc posteriori scripto egregii Anatomici famam consecutus est, quia in eo vesiculas descripsit, quae frequentes in collo uteri mulierum reperiuntur. Has vesiculas putabat esse ovula, unde factum est, ut *ovulorum Nabothi* nomen acciperent. In eandem sententiam transierunt praeter celeberrimum FRIDERICUM HOFMANNUM, H. HENRICUM *), aliosque, Anatomici Gallici. Sed veram harum vesicularum naturam postea ETTMUELLERUS **) RUYSCHIUS, GÖEDICKE ***) , BOETTCHERUS ****) et alii indagaverunt et explicarunt.

CHRISTIANUS MICHAEL ADOLPHI die 14. Aug.

*) De vesiculis seminalibus mulierum Hal. 1712 4.

**) De novo ovario epistola Lips. 1714 4.

***) Partum octimestrem vitalem et legitimum esse Hall. 1708 4.

****) Foetum non ante conceptionem in ovulo praexistere Lips. 1708. 4.

1676 natus *Hirschbergæ* oppido *Silesiae*, primum ad *Lipsiensem* deinde ad *Hallensem* Academiam sese contulit. Ibi cum in disciplinis Medicis magna cum diligentia, nec sine industria versatus esset, patria relicta, *Lutetiam Parisiorum* abiit maxime eo consilio, ut arti chirurgicae operam daret. Illinc discedens profectionemque suam inchoatam continuans per *Angliae* et *Belgii* regiones iter adornavit et *Ultrajecti* nonnihil commoratus, dignitatem Doctoris Medicinae capessivit. Posteaquam autem *Belgio* valedixisset et per unius anni spatium *Halae Saxonum* versatus esset, denique *Lipsiam* se contulit, ubi Senior Facultatis Medicae et Collegii b. Mariae Virginis, socius Academiae naturae curiosorum Caesareae et archiater Principis Cizensis factus, anno 1753 die 13. Octobris defunctus est. Praeter plura scripta, solam praxin spectantia, in lucem emisit: *De spina ventosa Hal.* 1705 4. — *De colo intestino multorum morborum nido, eoque proximo praeservationis subjecto. Lips.* 1718 4. — *De motu ventriculi et intestinorum peristaltico Lips.* 1720 4. — *De tunica intestinorum villosa plurimorum morborum loco. Lips.* 1721. 4. — Hi tres posteriores libelli conjunctim editi sunt sub hoc titulo: *Trias dissertationum medicarum, tum physiologico anatomicarum tum pathologico therapeuticarum. Lips.* 1728 4. — *De motu ventriculi peristaltico Lips.* 1729 4.

Jam vero id ipsum adgrediamur, cujus causa haec praefati sumus. Nimirum commendandus est

V I R

CLARISSIMUS ATQUE AMPLISSIMUS
HENRICUS THEOPHILUS LUDOVICUS
REICHENBACH, LIPSIENSIS,
PHILOS. DOCT. AA. LL. MAG. MEDIC.
BACCALAUREUS DIGNISSIMUS

qui a teneris singulari discendi ardore flagrans, cum omnibus artibus, quae ad humanitatem pertinent, tum inprimis non obscuro naturae ductu disciplinis medicis operam dedit, in quibus tantum profecit, ut jam summos in Medicina honores petere possit. Sed quae ipse de rebus suis et ratione, qua hactenus cursum studiorum direxit, nobis exposuit, subjungamus eumque ipsum audiamus.

Natus sum Lipsiae die VIII. Jan. Anno MDCCXIII. patre JOHANNE FRIDERICO JACOBO REICHENBACH AA. M. Scholae Thomanae tum Collega V., nunc Conrectore, matre autem quam proh dolor! mors mihi ante triennium grassante dira ista epidemia nervosa eripuit, JOHANNA FRIDERICA e gente BARTHELIA. A pueritia patris semper a me summa pietate observandi et diligendi, atque viri plurimum reverendi DAMMII, qui nunc doctoris religionis apud *Wiehenses* in *Thuringia* provinciam gerit, institutione praeparatus, inde ab anno aetatis decimo Scholam Thomanam frequentavi lectionibusque WEIGELII, FRIEDELII, patris atque ROSTII interfui. nec non TAUBERUM et b. WECKIUM in mathematicis audiui, quorum praeceptorum optimorum in me merita immortali memoria retinebo.

Postquam Scholae, habita pro more oratiuncula, valedixissem, X. Maj. anno MDCCCX a summe venerando TITTMANNO id temporis Rectore Academiae Magnifico in numerum civium universitatis *Lipsiensis* receptus sum. Quum ab ineunte aetate naturae quadam inclinatione geniique impulsu me ad Medicinae studium applicuissem, cursum academicum hac ratione institui, ut in logicis, metaphysicis. aestheticis atque anthropologicis PLATNERUM, in physicis WEISSIUM, in chemicis ESCHENBACHIUM, in zoologicis, botanicis, atque mineralogicis SCHWAEGRICHENIUM, in historia naturali speciatim hominis LUDWIGIUM, in anatomia ROSENMUELLERUM, in zootomia ANDRÉEUM, b. GEHLERUM et CARUM, in physiologicis PLATNERUM, KUEHNIUM, HEINROTHUM, in pathologicis LUDWIGIUM, HAASIUM in iisdem et medicina psychica HEINROTHUM audirem.

Examinatoriis interfui anatomico ROSENMUELLERI, physiologico PLATNERI et pathologico HEINROTHI. Examine pro Baccalaureatu theoretico d. XI. Mart. anno h. S. XII. feliciter superato, reliquum iter studiorum conficere pergens, materiam medicam accepi a HAASIO, pharmaciam ab ESCHENBACHIO, therapiam a LUDWIGIO generalem, a CLARO et HAASIO specialem, morbos oculorum a PLATNERO, morbos chronicos abdominales a. b. BRAUNIO, chirurgiam, a. b. GEHLERO, artem obstetriciam a JOERGIO, medicinam forensem a PLATNERO, politiam medicam a LUDWIGIO. Scholae clinicae Regiae interfui duce CLARO, et in rebus chirurgicis b. GEHLERO et KUHLIO.

Singulorum horum celeberrimorum virorum magna sane de me extant merita, quibus ne indig-

nus reperiar, omnes semper et animi et mentis vires intendam.

Studia mea stipendio a STIEGLITZIO, Viro Illustri et Amplissimo, Senatus Lipsiensis Aedili et Scholae Thomanae Curatore in me benevole collato magnopere sublevata sunt. Anno h. S. XII. TSCHIRNERI nec non b. ROSENMUELLERI Virorum summe Venerandorum auctoritate etiam Riviniano stipendio frui mihi contigit. Caeterum non possum non grato pioque animo laudare singularem quandam liberalitatem et benignitatem qua PLATNERUS et LUDWIGIUS Viri summi, me semper amplexi sunt, quorum alter et Schubartianum stipendium in me contulit, alter Linneanae societatis sodalem benigne me elegit et Misnico stipendio ad summos in Philosophia honores adipiscendos ornavit.

Faustissimum, quod studiis meis absolutis mihi contingere potuit, est Viri Experientissimi atque Praeclarissimi KLUGII benignitas qui ante quatuor fere annos me socium sibi in aegrotis visendis adjunxit, et mihi hucusque largam augendae scientiae copiam et insignis suae erga me benevolentiae innumera praebuit documenta.

Inprimis vero WEBERI Viri Illustrissimi et Amplissimi Regis Saxoniae a consiliis et Consistorii supremi Assessoris benignitas erga me summa justis laudibus celebranda, eique maximae gratiae agenda sunt. Hujus enim Viri auctoritate potissimum factum est, ut regio stipendio ornatus, ad summos in medicina honores adspirare possim.

Postquam Philosophiae Doctor bonarumque artium Magister, post tentamina consueta, publice renunciatus essem, mense Martii ann. h. S. XV., Anni praeteriti die Aprilis XX. rigorosum medicum superavi, quod pro licentia vocatur, examen; et

die I. Junii Amplissimi Philosophorum Ordinis auctoritate, dissertationem defendi, entomologicam, cui generis *Pselaphorum* inest monographia.

Ex iis, quae Candidatus Clarissimus hactenus retulit, sponte apparet, eum animo, labore, omnibus viribus ed eam laudem gloriamque contendisse, quae verae doctrinae atque egregiae debetur, neque dubium est, quin finem sibi propositum assecuturus sit. Vt eum igitur voti sui compotem faciamus, diem XXIV. Januarii constituimus, quo dissertationem a se conscriptam, cui titulus est: *Florae Lipsiensis Pharmaceuticae specimen*, publice defendat, simulque doctrinae suae nova specimina dandi facultatem nanciscatur. Tum ego ex munere Pro-cancellarii clementissime in me delato, honorem Medicinae et Chirurgiae Doctoris, ab eo petitum, solenniter in eum conferam, eumque inaugurabo.

Vos autem, RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE, CELSISSIMI PRINCIPES, COMITES ILLUSTRISSIMI, GRAVISSIMI UTRIUSQUE REPUBLICAE PROCERES, NEC NON GENEROSISSIMI ATQUE NOBILISSIMI UNIVERSITATIS HUIUS LITERARIAE CIVES, ut huius operis solennis dignitatem et splendorem frequentia Vestra augere et ornare velit, humanissimis precibus peto, promittens et prope confirmans non solum Candidatum clarissimum meque ipsum, sed universum etiam Ordinem meum, hoc benevolentiae Vestrae documentum gratissimo, animo esse agniturum.

Reichenbach, Ludwig,

Florae Lipsiensis pharmaceuticae specimen Diss. inaug. med

Lipsia 1817

Diss. 834,13

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10842695-8